

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİĞE
YÖNELİK TUTUMLARININ DUYGUSAL ZEKA
VE UMUTSUZLUK BAKIMINDAN
İNCELENMESİ**

Emre SÜMBÜL

İzmir

2018

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EVLİLİĞE
YÖNELİK TUTUMLARININ DUYGUSAL ZEKA
VE UMUTSUZLUK BAKIMINDAN
İNCELENMESİ

Emre SÜMBÜL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

İzmir

2018

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarının Duygusal Zeka ve Umutsuzluk Bakımından İncelenmesi” adlı çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Tarih

27/06/2018

Emre SÜMBÜL

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İşbu çalışma, jürimiz tarafından Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Programında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Üye : Doç. Dr. Tolga GÜNVAR

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Şeyda YILDIRIM

Onay
Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

29.6.2018

Prof. Dr. Süha YILMAZ
Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Yapılan araştırma, pek çok kişinin özverisi ile ortaya çıkmış bir emeğin ürünüdür. Bu anlamda değerli tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ'e araştırmanın her aşamasında bana olan desteğini ve inancını esirgemediği için sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimim boyunca pek çok kez yol göstericim olan değerli öğretim üyelerine, jüri üyelerine, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı (Tezli) yüksek lisans öğrencilerine ve araştırmaya destek veren Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerine teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak yaşamımın her anında benden desteklerini esirgemeyen aileme yürek dolusu teşekkürler.

Bu çalışma her şeyim olan biricik annem Neziha SÜMBÜL ve babam Cahit SÜMBÜL'e adanmıştır.

Emre SÜMBÜL

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
TABLolar LİSTESİ.....	vii
ÖZET.....	ix
ABSTRACT.....	x
BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi.....	2
1.3. Alt Problemler.....	3
1.4. Araştırmanın Amacı.....	3
1.5. Araştırmanın Önemi.....	3
1.6. Sayıtlar.....	4
1.7. Sınırlılıklar.....	4
1.8. Tanımlar.....	4
1.9. Kısaltmalar.....	5
BÖLÜM 2.....	6
İLGİLİ YAYINLAR VE ARAŞTIRMALAR.....	6
2.1. Evlilik.....	6
2.1.1. Evliliğe Yönelik Tutumlar.....	7
2.2. Duygu.....	9
2.3. Zekâ Kavramı.....	10
2.3.1. Zekâyla İlgili Yaklaşımlar.....	11
2.3.1.1. Spearman İki Faktör Kuramı.....	11
2.3.1.2. Louis Thurstone ve Zekâ.....	12
2.3.1.3. David Wechsler ve Zekâ.....	12
2.3.1.4. Alfred Binet ve Zekâ.....	13
2.3.1.5. Howard Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı.....	13

2.4. Kişilik.....	16
2.4.1. Sigmund Freud ve Kişilik.....	16
2.4.2. Erik Erikson ve Kişilik.....	17
2.4.3. Carl Gustav Jung ve Kişilik.....	19
2.4.4. Alfred Adler ve Kişilik.....	19
2.5. Duygusal Zekâ.....	20
2.5.1. John D. Mayer & Peter Salovey'e Göre Duygusal Zekâ.....	20
2.5.2. Revuen Bar-On'a Göre Duygusal Zekâ.....	21
2.5.3. Daniel Goleman' a Göre Duygusal Zekâ.....	21
2.5.4. Robert K. Cooper & Ayman Sawaf Duygusal Zekâ Modeli.....	23
2.5.4.1. Duyguları Öğrenmek.....	23
2.5.4.2. Duygusal Zindelik.....	23
2.5.4.3. Duygusal Derinlik.....	24
2.5.4.4. Duygusal Simya.....	24
2.6. Umutsuzluk Kavramı.....	24
2.7. Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar.....	26
2.8. Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar.....	27
BÖLÜM 3.....	29
YÖNTEM.....	29
3.1. Araştırmanın Modeli.....	29
3.2. Araştırma Grubu.....	29
3.2.1. Araştırmanın Evreni.....	29
3.2.2. Araştırmanın Örneklemi.....	29
3.3. Veri Toplama Araçları.....	32
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	32
3.3.2. Evlilik Tutumu Ölçeği (ETÖ).....	32
3.3.3. Duygusal Zekâ Ölçeği (DZÖ).....	33

3.3.4. Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ).....	34
3.4. Verilerin Toplanması.....	34
3.5. Veri Çözümleme Teknikleri.....	35
BÖLÜM 4.....	36
BULGULAR VE YORUMLAR.....	36
4.1. Evlilik Tutumu Ölçeğine Dair Tanıtıcı Bulgular.....	36
4.1.1. Evlilik Tutumu Ölçeği Normallik Analizi.....	36
4.1.2. Cinsiyetlere Göre Evlilik Tutumu.....	37
4.1.3. Yaş Gruplarına Göre Evlilik Tutumu.....	37
4.1.4. Sınıflara Göre Evlilik Tutumu.....	38
4.1.5. Aile Ortamının Değerlendirilişine Göre Evlilik Tutumu.....	38
4.1.6. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Evlilik Tutumu.....	38
4.1.7. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Evlilik Tutumu.....	39
4.1.8. Mutluluk Durumuna Göre Evlilik Tutumu.....	39
4.2. Beck Umutsuzluk Ölçeğine Dair Tanıtıcı Bulgular.....	40
4.2.1. Beck Umutsuzluk Ölçeği Normallik Analizi.....	40
4.2.2. Cinsiyetlere Göre Umutsuzluk.....	40
4.2.3. Yaş Gruplarına Göre Umutsuzluk.....	41
4.2.4. Sınıflara Göre Umutsuzluk.....	41
4.2.5. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Umutsuzluk.....	42
4.2.6. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Umutsuzluk.....	43
4.2.7. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Umutsuzluk.....	44
4.2.8. Mutluluk Durumuna Göre Umutsuzluk.....	45
4.3. Duygusal Zekâ Ölçeğine Dair Tanıtıcı Bulgular.....	46
4.3.1. Duygusal Zekâ Ölçeği Normallik Analizi.....	46
4.3.2. Cinsiyetlere Göre Duygusal Zekâ.....	47
4.3.3. Yaş Gruplarına Göre Duygusal Zekâ.....	47
4.3.4. Sınıflara Göre Duygusal Zekâ.....	48

4.3.5. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Duygusal Zekâ.....	48
4.3.6. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Duygusal Zekâ.....	49
4.3.7. Geleceğe Umutlu Bakma Durumuna Göre Duygusal Zekâ.....	49
4.3.8. Mutluluk Durumuna Göre Duygusal Zekâ.....	49
4.4. Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları Normallik Analizi.....	50
4.5. Cinsiyetlere Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	51
4.6. Yaş Gruplarına Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	52
4.7. Sınıflara Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	52
4.8. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	53
4.9. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	53
4.10. Geleceğe Umutlu Bakmaya Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	54
4.11. Mutluluk Durumuna Göre Kişisel Beceriler Boyutu.....	54
4.12. Cinsiyetlere Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu.....	54
4.13. Yaş Gruplarına Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu.....	55
4.14. Sınıf Düzeylerine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu.....	55
4.15. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu....	56
4.16. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu.....	56
4.17. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu.....	56
4.18. Mutluluk Durumuna Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu.....	56
4.19. Cinsiyetlere Göre Uyumluluk Boyutu.....	56
4.20. Yaş Gruplarına Göre Uyumluluk Boyutu.....	57
4.21. Sınıflara Göre Uyumluluk Boyutu.....	57
4.22. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Uyumluluk Boyutu.....	58
4.23. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Uyumluluk Boyutu.....	58
4.24. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Uyumluluk Boyutu.....	58
4.25. Mutluluk Durumuna Göre Uyumluluk Boyutu.....	58
4.26. Cinsiyetlere Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	58
4.27. Yaş Gruplarına Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	59

4.28. Sınıflara Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	59
4.29. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	59
4.30. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	59
4.31. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	59
4.32. Mutluluk Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu.....	60
4.33. Cinsiyetlere Genel Ruh Durumu Boyutu.....	60
4.34. Yaş Gruplarına Göre Genel Ruh Durumu Boyutu.....	61
4.35. Sınıflara Göre Genel Ruh Durumu Boyutu.....	61
4.36. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Genel Ruh Durumu Boyutu.....	62
4.37. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Genel Ruh Durumu Boyutu.....	62
4.38. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Genel Ruh Durumu Boyutu.....	63
4.39. Mutluluk Durumuna Göre Genel Ruh Durumu Boyutu.....	63
BÖLÜM 5.....	71
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	71
5.1. Sonuç.....	71
5.2. Tartışma.....	72
5.3. Öneriler.....	75
KAYNAKÇA.....	76
EKLER.....	81

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Yaş Gruplarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı.....	30
Tablo 2: Katılımcıların Sınıflara Göre Cinsiyet Dağılımı.....	31
Tablo 3: Evlilik Tutumu Ölçeği Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi.....	36
Tablo 4: Cinsiyetlere Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Mann-Whitney U Testi.....	37
Tablo 5: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal-Wallis H Testi.....	38
Tablo 6: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi.....	39
Tablo 7: Beck Umutsuzluk Ölçeği Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi.....	40
Tablo 8: Cinsiyetlere Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Mann-Whitney U Testi.....	41
Tablo 9: Sınıflara Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal-Wallis H Testi.....	42
Tablo 10: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi.....	43
Tablo 11: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi.....	44
Tablo 12: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi.....	45
Tablo 13: Mutluluk Durumuna Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi.....	45
Tablo 14: Duygusal Zekâ Ölçeği Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi.....	46
Tablo 15: Cinsiyet - Duygusal Zekâ İlişkisine Göre T Testi.....	47
Tablo 16: Sınıflara Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Analizi.....	48
Tablo 17: Mutluluk Durumuna Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Testi.....	49
Tablo 18: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi.....	50
Tablo 19: Cinsiyetlere Göre Kişisel Beceriler Boyutu T Testi.....	52
Tablo 20: Sınıflara Göre Kişisel Beceriler Boyutu Anova Testi.....	53

Tablo 21: Cinsiyetlere Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Mann-Whitney U Testi.....	54
Tablo 21: Sınıf Düzeylerine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Kruskal – Wallis H Testi.....	55
Tablo 22: Sınıf Düzeylerine Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi....	57
Tablo 23: Mutluluk Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu Kruskal – Wallis H Testi.....	60
Tablo 24: Cinsiyetlere Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Mann-Whitney U Testi..	61
Tablo 25: Sınıf Düzeylerine Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Kruskal – Wallis H Testi.....	62
Tablo 26: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Kruskal – Wallis H Testi.....	63
Tablo 27: Mutluluk Durumuna Göre Genel Ruh Boyutu Kruskal – Wallis H Testi.....	64
Tablo 28: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi.....	65
Tablo 29: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi.....	66
Tablo 30: Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi.....	67
Tablo 31: Evlilik Tutumu Ölçeği ve Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi.....	68
Tablo 32: Ölçeklerin Spearman Korelasyon Analizi.....	69

ÖZET

Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumlarının Duygusal Zeka ve Umutsuzluk Bakımından İncelenmesi

Üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının, duygusal zekâ ve umutsuzluk bakımından incelenmesi araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. İlgili araştırmayı gerçekleştirmek adına Evlilik Tutumu Ölçeği, Duygusal Zeka Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği'nden yararlanılmıştır. Araştırma kapsamında yararlanılan ölçeklerin yanı sıra araştırmacının belirlediği soruları içeren kişisel bilgi formu, ölçeklerle beraber katılımcılara uygulanmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan sorular, bağımsız değişken olarak ele alınmış, ilgili ölçeklerle beraber değerlendirilerek, aralarındaki anlamlılık düzeyleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada betimsel-tarama modeli esas alınmıştır. Araştırmanın evreni Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi 2017-2018 öğretim yılında öğrenimine devam eden öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem, bahsi geçen fakültede farklı bölüm ve sınıf düzeylerinden öğrencilerdir. Gönüllü katılımın esas alındığı bu araştırmada katılımcılar, uygun örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada 270 katılımcı yer almıştır. Katılımcıların 105'i erkek, 165'i kadındır.

Katılımcılardan elde edilen veriler istatistiksel tekniklerle çözümlenmiştir. İstatistiksel analizler sonucunda evliliğe yönelik tutumlar, duygusal zekâ ve umutsuzluk arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Cinsiyet faktörü, araştırmada yararlanılan tüm ölçeklerde anlamlılık göstermiştir. Yaş, ilgili ölçeklerde anlamlılık göstermezken; öğrenime devam edilen sınıf, duygusal zekâ ve umutsuzluk üzerinde anlamlılık sağlamıştır. Araştırmacının belirlediği diğer sorular, araştırma kapsamında yararlanılan Evlilik Tutumu Ölçeği, Beck Umutsuzluk Ölçeği, Duygusal Zeka Ölçeği ve onun alt boyutlarında anlamlılık göstermiştir. İlgili araştırmadan elde edilen veriler, literatür ışığında yorumlanarak, önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Evlilik tutumu, duygusal zekâ, umutsuzluk, üniversite öğrencileri, öğretmen adayları

ABSTRACT

The Investigation of the Influences of Emotional Intelligence and Hopelessness on Marital Attitudes Among University Students

The base of the research is the investigation of the influences of emotional intelligence and hopelessness on marital attitudes among university students. Marital Attitudes Scale, Emotional Intelligence Scale and Beck's Hopelessness Scale were utilized in this research. Unlike scales, questions that include personal informations were prepared by researcher. The questions were accepted as independent variables. Both scales and questionnaire of personal informations had been applied to participants at the same time. The significances of consequences of this application were tried to show by researcher.

The fundamentals of the reseach are review and descriptive. The population of the research is the students of Dokuz Eylül Üniversitesi / University, Buca Eğitim Fakültesi / Faculty of Education in 2017 – 2018 academic year. The sample of the research is students from any different departments and classes in faculty that is mentioned. In that research, voluntariness is the base and participants were selected by the criteria of convenience sampling. 270 students participated the research and 105 of 270 were male and 165 of 270 were female.

The datas of participants were analyzed by statistical techniques. After the statistical analyzes, positive and significant relations were found among marital attitudes, emotional intelligence and hopelessness. The factor of gender was founds statistically significant in all scales. While the factor age does not show the significance, the class in university was supplied the significance in emotional intelligence and hopelessness. The other questions that were prepared by the researcher were shown the significance in Marital Attitudes Scale, Beck's Hopelessness Scale, Emotional Intelligence and its subdimensions. The consequences of the research were interpreted by light of literature and recommendations were given.

Keywords: Marital attitudes, emotional intelligence, hopelessness, university students, candidate teachers

BÖLÜM I

GİRİŞ

Giriş bölümünde, araştırmanın problem durumuna, amacına ve önemine, problem cümlesi ve alt problemlerine, sayıtlarına, sınırlılıklarına, tanımlarına ve kısaltmalarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Evlilik, milattan önce 2000’li yıllardan günümüze kadar devam eden ve vazgeçilemeyen sosyal bir olgudur (Yıldırım, 1993 Akt. Öz Soysal ve diğer., 2016).

Ancak günümüzde başta batı dünyası olmak üzere dünya genelinde bireylerin evlilik tutumları büyük bir değişim göstermektedir (Beach & Fincham, 2010, Akt. Öz Soysal ve diğer., 2016). Bireylerin evliliğe yönelik olumlu veya olumsuz tutumlara sahip olmasının altında kişisel deneyimler rol oynamaktadır (Blagojevic, 1989).

Başta Amerika Birleşik Devletleri (ABD) olmak üzere dünya genelinde evlenme oranlarında azalma görülürken, boşanma oranlarında artış görülmektedir (Beach & Fincham, 2010, Akt. Öz Soysal ve diğer., 2016).

Hayatı başarılı kılmak kavramının karşılığı olarak genelde mesleki ve akademik başarı günümüzde söz konusu olsa da aslında bu tek başına yeterli olamamaktadır. Bireyler aynı zamanda hem aile ortamı hem de sosyal çevreleri için de olumlu niteliklere sahip olurlarsa başarılı olma kavramı tam bir anlam kazanabilecektir (Goleman, 1995, Akt. Cingisiz & Murat, 2010).

Bilişsel ağırlıklı zeka katsayısının (IQ) tek başına yeterli olmadığı günümüzde, duygusal zekâ (EQ) kavramının önemi giderek artmaktadır (Goleman, 1995, Akt. Cingisiz & Murat, 2010). Bu noktada bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının şekillenmesinde de duygusal zekâ kavramı öne çıkmaktadır.

En genel haliyle duygusal zekâ: sosyal zekânın bir türüdür ve hem kendimizin hem de başkalarının duygularını gözlemlemeyi, duyguları ayırt etmeyi ve bu bilgi ve beceriyi davranışlarda rehber olarak kullanabilmeyi içerir (Mayer & Salovey, 1993).

Bireylerin sahip oldukları kişisel özellikler (yaş, cinsiyet, eğitim durumu vb.) duygusal zekâ düzeyini etkilemekte ve bu durum dolayısıyla evliliğe yönelik tutumları da şekillendirmektedir (Cingisiz & Murat, 2010).

Beck (1963) tarafından depresyonla beraber ilişkilendirilen umutsuzluk kavramı: gelecek hakkında olumsuz beklentilerden oluşan bir set olarak tanımlanır (Durak & Palabıyıkoglu, 1994). Evliliğe yönelik tutumların şekillenmesinde de umutsuzluk kavramı önemli yer tutmaktadır (Jennings ve diğer., 1992).

Görece fazla olumsuz evlilik veya ilişkiyi kendisi veya başkaları üzerinden deneyimleyen bireylerin yüksek umutsuzluk düzeyi, evliliğe yönelik tutumlarını da şekillendirmektedir (Jennings ve diğer., 1992). Yaşanan deneyimler bireylerin evliliğe yönelik mitler oluşturmaya neden olmakta ve bu durum da evlilik tutumlarını şekillendirmektedir (Cihan Güngör ve diğer., 2011).

Başta yaş grubu ve cinsiyet faktörleri olmak üzere birçok kişisel özellik, evliliğe yönelik mitlerin oluşmasında önemli rol oynar (Cihan Güngör ve diğer., 2011). Genel olarak üniversite öğrencileri evliliğe yönelik daha çok umut dolu ve romantik mitlere sahipken, bu durum daha üst yaş gruplarında daha azdır ve gerçekçi temellere dayanır (Cihan Güngör ve diğer., 2011).

Üniversite öğrencileri arasında erkeklerin, kadınlara kıyasla daha fazla gerçekçi olmayan romantik inançlara sahip oldukları ve değişime karşı da daha dirençli oldukları araştırmalarla saptanmıştır (Cihan Güngör ve diğer., 2011).

Bu araştırmanın problemi, üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının psiko-sosyal ve demografik özellikler göz önünde bulundurularak duygusal zekâ ve umutsuzluk düzeyi bakımından incelenmesidir.

1.2. Araştırmanın Problem Cümlesi

Bu araştırmanın problem cümlesi: üniversite öğrencilerinin

- a) evliliğe yönelik tutumları, umutsuzluk düzeyleri ve duygusal zekâları onların psiko-sosyal ve demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
- b) evliliğe yönelik tutumları, umutsuzluk düzeyleri ile duygusal zekâları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Alt Problemler

Araştırmanın alt problemleri ise aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

a) Üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumları, umutsuzluk düzeyleri ve duygusal zekâları onların:

1. Yaş,
2. Cinsiyet,
3. Lisans eğitiminde kaçınıcı yılı olduğu,
4. Kendi aile ortamı değerlendirmeleri,
5. Gelecekteki evlilik planları,
6. Kendilerini umutlu görüşleri,
7. Kendilerini mutlu görme durumuna göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

b) Üniversite öğrencilerinin;

1. Evliliğe yönelik tutumları ile duygusal zekâları,
2. Evliliğe yönelik tutumları ile geleceğe yönelik umutsuzluk düzeyleri ve
3. Geleceğe yönelik umutsuzluk düzeyleri ile duygusal zekâları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının duygusal zekâ ve umutsuzluk düzeyi bakımından değerlendirilmesine yöneliktir.

Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk düzeyi, duygusal zekâları ve evlilik tutumları arasındaki ilişkide yaş, cinsiyet, lisans eğitiminde kaçınıcı yıl olduğu, anne – baba eğitim durumu, ekonomik olarak kendilerini nasıl tanımladıkları, kardeş sayısı ve sırası, en uzun süre yaşadıkları yer ve kendi beraberlik durumunun etkisi olup olmadığını göstermek araştırmanın alt amaçları arasındadır.

1.5. Araştırmanın Önemi

Evlilik yüzyıllardan beri süregelen sosyal bir olgudur ancak son yıllarda evlenme ve doğum oranları azalmakta; boşanma oranları ise artış göstermektedir. Bireylerde yaşanan bu değişim, genel perspektifte de topluma yansımakta ve toplumsal yapı değişmektedir. Bireylerde görülen bu değişimin altında pek çok

neden yer alabilmekte, bireysel özellikler ve değişen yaşam şartları nedenler arasında gösterilebilmektedir.

Yurtiçi ve yurtdışı literatür incelendiğinde evlilik ile ilgili pek çok araştırma gerçekleştirilmiştir ancak bekar bireylerin evliliğe yönelik tutumlarını, duygusal zeka ve umutsuzluk düzeyi bakımından inceleyen araştırma sayısı sınırlı kalmıştır.

Bir diğer yandan, önceki çalışmalarda yer alan araştırma desenleri, ölçme araçları, örneklem türü ve diğer demografik özellikler bakımından da pek çok farklılık bulunmaktadır. Araştırmada yer alan evliliğe yönelik tutumlar, duygusal zekâ ve umutsuzluk düzeyi değişkenleri önceki bazı araştırmalarda da bağımlı ve bağımsız değişken olarak sınırlı sayıda yer almış ancak evliliğe yönelik tutumları bağımlı değişken; duygusal zekâ ve umutsuzluk düzeyini bağımsız değişken olarak ele alan araştırma literatürde saptanamamıştır.

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumları, duygusal zekâ ve umutsuzluk düzeyi bakımından incelenecektir.

1.6. Sayıtlar

Araştırmada yer alan alt problemleri incelemeye yönelik verilerin toplanması sürecinde ve değerlendirilmesinde, aşağıdaki sayıtların varlığı kabul edilmiştir.

1. Araştırmada yer alacak ölçekler, araştırmaya konu olan öğrenciler tarafından samimi ve doğru cevaplandıracakları varsayılmaktadır.
2. Kontrol edilemeyen değişkenlerin öğrenciler üzerindeki etkileri tüm öğrenciler için aynı kabul edilecektir.

1.7. Sınırlılıklar

Bu araştırma, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerle sınırlıdır.

1.8. Tanımlar

Evlilik tutumu: Larson' a göre (1988), evlilik tutumu bireyin popüler yayın, program, film, akraba ve sosyal çevresi tarafından öğrendiği bilgiler ve kendi sınırlı

deneyimlerinden çıkardığı sonuçlar evliliğe yönelik tutumları oluşturur (Güngör ve diğer., 2011).

Duygusal zekâ: Kendimizin ve başkalarının duygularını tanımlama ve gözlemleme, duyguları birbirinden ayırt etme ve bu bilgi ve beceriyi davranışlarda yol gösterici olarak kullanabilmedir (Mayer & Salovey, 1993).

Umutsuzluk: ‘Bireyin sınırlı ya da hiç alternatif göremediği veya kişisel seçenekler bulamadığı ve kendi yararı için enerji sarf edemediği bir durum’ olarak tanımlanmıştır (North America Nursing Diagnosis Association, 1986, Akt. Özmen ve diğer., 2008).

1.9. Kısaltmalar

ETÖ: Evlilik Tutumu Ölçeği

BUÖ: Beck Umutsuzluk Ölçeği

DZÖ: Duygusal Zekâ Ölçeği

EI - Emotional Intelligence: Duygusal Zekâ

EQ - Emotional Quotient: Duygusal Zekâ Katsayı

IQ - Intelligence Quotient: Zekâ Katsayısı

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1. Evlilik

Evlilik, yasalar ve toplumsal kurallara göre aile kurumuna hukuki anlam yükleyen ve aile kurmanın yegâne meşru yolu olarak kabul edilen bir kurumdur ve insanlar toplumun hangi kesiminden olurlarsa olsunlar belirli bir yaşa geldiklerinde yaşamlarını bir başkasıyla paylaşma ihtiyacı duyarlar (Kayhan & Seçkin, 1999; Ondaş, 2007; Akt. Maden, 2015).

Evlilik ve seçme konusunda üniversite öğrencileriyle yapılan bir araştırma da göstermektedir ki Özgüven (1994), evliliğin neden gerekli olduğu sorusuna, öğrencilerin 68%'i “yaşamı bir başkasıyla paylaşmak” şeklinde cevaplandırmışlardır (Özgüven, 2009; Akt. Maden, 2015).

Özüğurlu'ya (1996) göre, birbirinden farklı özelliklere, ilgi, istek ve gereksinimlere sahip iki insanın yaşamı paylaşma, çocuk sahibi olma gibi amaçlarla kurdukları ilişki sistemidir (Üsküp Koca, 2017).

Larson ve Holman'a (1994) göre, iki kişinin daimi bir beraberlik için bir araya geldiği, aile oluşturarak yeni yaşam tarzı benimsediği ve çocuklarına karşı ortak sorumluluklar üstlendikleri insan ilişkileri barındıran bir kurum olarak tanımlanmaktadır (Üsküp Koca, 2017).

Evliliğin gerçekleşmesiyle beraber toplumun temel yapıtaşı olan aile de kendi içinde bir döngüye sahiptir, E.G. Duvall (1957) de ailenin döngüsünü aşağıdaki gibi tanımlamaktadır:

1. Evli çift: Yeni evlenen ve çocuğu olmayan çiftler.
2. Çocuklu aile: İlk çocuğun doğmasıyla beraber 30 aylık süreç.
3. Okul çağı öncesi aile: İlk çocuğun 30 ay ile 6 yaş arası olduğu süreç.

4. Okul çağı ailesi: İlk çocuğun 6 yaş ile 13 yaş arası olduğu süreç.
5. Ergen çocuklu aile: İlk çocuğun 13 yaş ile 20 yaş arası olduğu süreç.
6. Yerleştirme yeri olarak aile: Çocuğun ayrılmasına kadar olan süreç.
7. Orta yaşta ana babalar: Boş yuvadan emekliliğe kadar olan süreç.
8. Aile üyelerinin yaşlanması: Emeklilikten eşlerin ölümüne kadar olan süreç (Maden, 2015).

2.1.1. Evliliğe Yönelik Tutumlar

Evliliğe yönelik tutumlar, bilincin bir parçası olup, tıpkı bilincin diğer temel parçaları gibi çalışır ve değişimlere karşı duyarlıdır (Blagojevic, 1989).

Genç bireylerde evlilik tutumlarını etkileyecek birçok faktör vardır (Blagojevic, 1989). Blagojevic' e göre (1989), bireylerin aile içi deneyimleri, küresel dünya düzeni ve bireyin toplumdaki yeri evlilik tutumlarını şekillendirmektedir (Blagojevic, 1989).

Bowen'ın (1978) aile sistem sistem teorisinde, kuşaklar arası aktarıma değinmiş ve bireylerin evliliğe yönelik tutumlarının oluşmasında aile kültürünün önemini vurgulamıştır (Memani, 2003). Ailesel aktarıma vurgu yapan Pope ve Mueller' e göre (1976), ebeveynlerinin evliliklerinde boşanma ya da ölümü deneyimleyen çocuklar, kendilerinin gerçekleştirdiği ilk evliliklerde boşanmaya ya da ayrılığa daha yatkındır (Greenberg & Nay, 1982).

Sosyalizasyon teorisine göre çocuklar, davranışları yetişkin modelleri gözlemleyerek öğrenirler bunun içerisinde evlilik ilişkisinin doğasını anlamak ve evlilik davranışları da yer alır (Amato & DeBoer, 2001). Amato ve DeBoer'e göre (2001), boşanmış aileye sahip olan çocuklar, ilerleyen yaşamlarında daha çok kişisel problemle mücadele eder ve başkalarıyla yaşanabilecek ilişki doyumunda ve uzun dönemli ilişkilerde daha zayıf temellere sahiptirler (Amato & DeBoer, 2001).

Sorosky'e göre (1977), boşanmayı travmatik yaşayan çocuklar, evliliğe yönelik olumsuzluklar taşırlar ve kendi evliliklerine de başarısız evlilik korkusuyla başlarlar (Akt. Greenberg & Nay, 1982).

Ayrıca Landis' e göre (1962) boşanmış ailelerden gelen çocuklar, daha erken yaşlarda romantik ilişkilere başlama ve daha çok romantik buluşmalar gerçekleştirme eğilimindedir. Önceki deneyimler evliliğe yönelik tutumları şekillendirmektedir (Greenberg & Nay, 1982).

Öte yandan, başta cinsiyet ve sosyokültürel yapı olmak üzere birçok faktör evliliğe yönelik nedenleri ve beklentileri şekillendirmektedir (Üsküp Koca, 2017).

Evliliğe yönelik nedenler ve beklentiler arasında evliliğin toplumda genel bir kabul alması, ekonomik özgürlüğe kavuşma isteği, hayat arkadaşı arama isteği, çocuk sahibi olma isteği, mutlu bir yaşam isteği, sağlıklı bir cinsel yaşam isteği ve statüyle beraber bağımsızlık kazanma isteği evlilik tutumlarında belirleyici olmaktadır (Üsküp Koca, 2017).

Ancak kimi evlilikler flört ederek ya da görücü usulü isteyerek gerçekleşirken kimi evlilikler ise görücü usulü zorla olacak şekilde gerçekleşebilmektedir (Üsküp Koca, 2017).

Eş seçimi sürecinde kişilerin eğilimlerini ya da tercihlerini etkileyen faktörler vardır. Ortak özellikler yaklaşımına göre, bireyler kendileriyle benzer özelliklere (yaş, etnik özellikler, din, eğitim seviyesi vb.) sahip kişilere karşı olumlu tutum geliştirme eğilimindeyken; zıt özellikler yaklaşımına göre kişi kendinde bulunmayan özellikleri karşısındaki kişide arama eğilimindedir (Üsküp Koca, 2017). Bunlardan farklı olarak uyaran-değer-rol yaklaşımına göre ise ardışık bir süreç söz konusudur. *Uyaran* (fiziksel beğeni) aşamasını olumlu geçen bireyler bir sonraki aşama olan *değer* (ilgi, tutum, inanç vb.) aşamasına geçerler ve son aşama olan *rol* (tamamlayıcı ya da uyumlu rollerin gözlemlenmesi) aşamasına geçerek bir evlilik tutumu geliştirirler (Üsküp Koca, 2017).

2.2. Duygu

Duygulara yönelik ilk görüşler Antik Yunan dönemine kadar dayanmaktadır. O dönemde felsefi olarak ele alınan duygular, ruhsal kıpırdanmalar olarak akla dayandırılmaktadır (Tekin Bender, 2006).

Akıl ve duygu kıyaslamalarının yoğun bir şekilde gerçekleştiği Antik Yunan'da, duygu hak ettiği önemi bulamamış ve iyi bir yaşam için akıl-mantığın gerekliliği anlayışı egemen gelmiştir (Çakar & Arbak, 2004).

Antik Yunan'dan günümüze kadar devam eden felsefi akımlar boyunca duygular, kimi zaman önemsenmiş kimi zaman ise önemsenmemiştir (Tekin Bender, 2006).

Ancak, insanlar günlük yaşamları içerisinde kimi zaman önemli kimi zaman önemsiz sayısızca karar almaktadır ve bu kararların yalnız akıl-mantık perspektifiyle alınması pek de mümkün görünmemektedir. Alınan kararların arkasında duygusal süreçler de yer almaktadır (Tuğrul, 1999).

Mayer ve arkadaşlarına (1999) göre duygular: fizyolojik tepkiler, biliş ve bilinç farkındalığı gibi birçok psikolojik alt sistemi koordine eden içsel olaylardır ve uyum sağlayıcı niteliklere sahiptirler (Mayer ve diğer., 1999).

Duygular, içinde ruh hali ve his gibi farklı kavramlar içerir. Duygular herhangi bir şeye veya kişiye yönelik güçlü hislerken, ruh hali ise duygular kadar yoğun değildir ve uyarıcı etkisi bulunmaz (Çakar & Arbak, 2004).

Passons'a göre (1975) duygular iki amaca hizmet eder (Tuğrul, 1999). Bunlardan ilki kişiyi harekete geçirecek gücün teminini sağlarken diğeri kişinin ihtiyaçlarını giderebilmesi için çevreyi düzenlemesini veya ihtiyaçlarını giderilebilmesi için uygun davranışları göstermesini sağlayacak fonksiyona sahiptir (Tuğrul, 1999). Bireyleri amaçları doğrultusunda harekete geçiren duygular, kişileri olumlu hissettirirken; bireylerin amaçlarına ulaşmasında etkili olmayan veya engelleyen duygular, bireylere olumsuz hissettirir (Karabulut, 2012).

Lang ve arkadaşları da (1997), benzer bir görüş ileri sürerek duyguların 2 temel motivasyonla birlikte hareket ettiğini belirtmişlerdir. Onlara göre duygular, bireylerin yaşamsal ihtiyaçları ve güvende hissetme arzusu doğrultusunda eyleme geçmektedir (Bradley ve diğer., 2001).

Tehdit, saldırı, kaçma, yakalanma, zarar görme gibi durumlar karşısında savunma – güven temelli duygular eyleme geçerken; yaşamsal motivasyonlu duygular ise hayatta kalma, beslenme, nesli devam ettirme gibi durumlarda açığa çıkmaktadır (Bradley ve diğer., 2001).

Gerek savunma gerekse de yaşamsal motivasyonlu duygular, insan beyninin nörofizyolojik özellikleri arasında yer almakla beraber bu duyguların ortaya çıkmasında dikkat ve duyguyu harekete geçirici eylemlerin başlaması büyük önem taşımaktadır (Bradley ve diğer., 2001).

Duygularla ilgili tartışmalar tüm dünyada devam ederken, duygusal zekâ kavramından ilk bahseden Mayer ve Salovey (1990) olmuş beraberinde Goleman (1996) ‘Duygusal Zekâ’ adlı kitabında iki tür zihnimizin olduğundan bahsetmiştir (Tuğrul, 1999).

Goleman’a göre bunlardan akılcı zihin diğeri ise duygusal zihindir. Goleman akılcı zihni farkında olduğumuz, bilincimize yakın ve düşünceli zihin olarak tanımlarken; duygusal zihni ise fevri, güçlü ve bazen de mantıksız olarak tanımlamaktadır (Tuğrul, 1999).

2.3. Zekâ Kavramı

Tarih boyunca zekâ ile ilgili birçok yaklaşım ve görüş ileri sürülmüş ve bu durum günümüze kadar da devam etmiştir (Gürel & Tat, 2010). Zekânın tanımı, içinde bulunduğu döneme ve kültüre göre farklılıklar göstermektedir. Bir davranış belirli bir zaman diliminde ve kültürde zekice adlandırılırken başka bir kültürde tam tersi olarak adlandırılabilir (Sutarso, 1998, Akt. Çakar & Arbak, 2004).

Disiplinlere göre farklı tanımlar alan zekâ: eğitimcilere göre öğrenme yeteneği, biyologlara göre çevreye uyum sağlama yeteneği ve psikologlara göre de bilgiyi işleme olarak tanımlanır (Özgüven, 1994, Akt. Çuhadar, 2017).

Zekâyı ilk tanımlayanlardan biri olan Fransız psikolog Alfred Binet'e göre zeka: dış dünyanın algılanması, algılananların belleğe yerleştirilmesi ve bunun üzerine düşünülmesi becerisidir (Öner, 1997:28, Akt. Gürel & Tat, 2010).

Wechlser, zekâyı günümüz şartlarına en uygun şekilde tanımlayanların başında gelir. Wechlser'e göre (Feldman, 1996) zekâ: dünyayı anlama, düşünme ve karşılaşılan zorluklarla baş etme becerisidir (Çakar & Arbak, 2004).

Piaget'ye göre ise zekâ: çevreyi ve yeni durumları algılayarak onlara uyum sağlama yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Parhann, 1998:260, Akt. Gürel & Tat, 2010).

Zekâ ile ilgili detaylı bilgiler aşağıda belirtilecektir.

2.3.1. Zekâyı İlgili Yaklaşımlar

2.3.1.1. Spearman İki Faktör Kuramı

Zekâ konusunda ilklerden olan İngiliz psikolog Charles E. Spearman, henüz zekâ testlerinin var olmadığı dönemde zekâyı, öğretmen ve öğrencilerin kanaatlerini dikkate alarak iki faktör kuramıyla açıklamaya ve ölçmeye çalışmıştır (Çuhadar, 2017).

Zekâ için bilişsel özelliklerin önemini vurgulayan Spearman'a göre bir alanda başarılı olan birinin başka alanlarda da başarılı olması olasıdır. Ancak kişiler bazı alanlarda daha başarılı olabilirken, bazı alanlarda ise başarılı olamayabilir. Spearman, bu durumu zekânın farklı alanlarda ortaya çıkması olarak değerlendirmektedir (Morris, 2002, s.303-304, Akt. Mumcuoğlu, 2002).

Spearman'ın iki faktör kuramında 'g' ve 's' faktörleri yer almaktadır. Ona göre insanlar 'g' faktörüyle tek bir bilişsel kapasiteyle doğarlar, kalıtsal ve değişmeyen özellikler içerir.

Spearman, soyut düşünme, problem çözme, karmaşık zihinsel süreçleri gerçekleştirme gibi bir takım faaliyetleri 'g' faktörüyle ilişkilendirmiştir (Gürel & Tat, 2010). Özel faktör olarak da bilinen 's' ise, kişilerin matematiksel ya da sözel yeteneklerini ifade eder (Gürel & Tat, 2010).

Spearman 'g' faktörünü, zekâ testlerinde performansı belirleyen faktör olarak ifade ederken; bu durum 's' faktörü için tam tersidir. 's' faktörü testlerde kişiden kişiye, denemeden denemeye farklılıklar göstermektedir birçok neden 's' faktörünün performansını etkileyebilmektedir (Mumcuoğlu, 2002).

2.3.1.2. Louis Thurstone ve Zekâ

Spearman'ın genel zekâ anlayışına karşı çıkan Thurstone'a göre zekâ, her biri birbirinden bağımsız zihinsel aktivite gerektiren yetenek olarak tanımlanmaktadır (Çuhadar, 2017). Ona göre bir alanda yetenekli olan bir kişi, farklı bir alanda başarısız olabilir.

Thurstone' zekânın farklı yetenek alanlarının olduğunu düşünerek çeşitli ölçümler gerçekleştirmiş ve 12 adet yetenek alanını ortaya çıkarmıştır ancak daha sonra yetenek alanlarını 7'ye indirmiştir (Mumcuoğlu, 2002). Bunlar: sözel yetenek, kelime akıcılığı, sayısal yetenek, genel muhakeme yeteneği, yer-mekân ilişkileri, bellek faktörü ve algısal faktörler şeklindedir (Mumcuoğlu, 2002).

2.3.1.3. David Wechsler ve Zekâ

Wechsler zekâyı bireyin dış dünyayı algılaması, problemleri fark etmesi ve problemleri çözebilmesi temeline dayandırır. Geliştirmiş olduğu zekâ testleriyle de bilinen Wechsler, testlerinde sözel akıcılığa, hafızaya, mantıklı düşünme süreçlerine önem vermektedir (Gürel & Tat, 2010).

Wechsler zekâyı birbirinden yarı bağımsız fakat birbirleriyle de ilişki içinde olan alt yeteneklerden oluşan genel bir yetenek olarak görmektedir. Genel yetenek olan zekâyı ölçmek için de alt yeteneklerin ayrı ayrı ölçülerek toplamda da genel yeteneği başka bir deyişle zekâyı ölçmenin mümkün olduğunu ileri sürmektedir (Mumcuoğlu, 2002).

2.3.1.4. Alfred Binet ve Zekâ

İlk standardize edilmiş zekâ testini geliştirmesiyle bilinen Alfred Binet, zekâyı tanımla sürecinde diğer bilimsel insanlarından farklı olarak algısal farklılıklar yerine karar verme, akıl yürütme, hafıza gibi karmaşık zihinsel süreçlere önem vermiştir (Gürel & Tat, 2010). Binet'e göre zekâ kalıtsal olmakla beraber araştırma ve öğrenme yoluyla oldukça az gelişmektedir (Mumcuoğlu, 2002).

Binet'in yaklaşımda doğru akıl yürütme, doğru hüküm verme, kendi kendini değerlendirme gibi kıstaslar zekâ seviyesinin ölçülmesinde belirleyici rol üstlenmektedir (Çuhadar, 2017).

2.3.1.5. Howard Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı

Gardner, zekânın bileşenleri arasında kalıtımı ve çevreyi görmekte ve bunların karşılıklı etkileşimi sonucu zekâ türlerinin oluştuğunu öne sürmektedir (Başaran, 2004).

Gardner, biyolojik etkenlerin kültürle organize olması sonucu farklı zekâ türlerinin ortaya çıktığını savunmakta ve davranışın ya da özelliğin zekâ sayılabilmesi için 4 temel ölçütten bahsetmektedir.

Bunlardan ilki sembollerin olması, ikincisi kültürün değer vermesi, üçüncüsü mal veya hizmet üretmeye aracı olması ve son olarak da problem çözebilir nitelikte olması gerekmektedir (Başaran, 2004).

Bir diğer yandan, zekânın gelişmesinde bir takım avantaj ve dezavantajlar bulunmaktadır. Ona göre kaynaklara ulaşım şansı, tarihsel-kültürel değerler, coğrafi

şartlar, ailesel ve durumsal faktörler zekâ üzerinde belirleyici rol oynamaktadır (Talu, 1999).

Döneminde ‘Çoklu Zekâ Kuramı’ ile büyük ses getiren Howard Gardner’ a göre zekâ, sözel ve matematiksel becerilerden çok daha fazlasıdır (Gürel & Tat, 2010). Gardner, klasik sınırlayıcı IQ anlayışından farklı olarak, çoklu zekâ sayesinde bireylerin tek yönlü değil çok yönlü olarak değerlendirilmesi gerektiğini öne sürmekte ve bireylerin farklı alanlarda da başarılı olması konusunda fırsat ortamı sağlanmasını gerektiğini öne sürmektedir (Gürel & Tat, 2010), (Talu, 1999).

Geleneksel zekâ anlayışına göre zekâ nicel, gerçek yaşamdan uzak ve tekil olarak tanımlanırken; modern zekâ anlayışına göre zekâ gerçek yaşamın tam içinde, nicel olarak ifade edilemeyen, çoğul ve geliştirilmeye açık şekilde tanımlanır (Bümen, 2002: 5-6, Akt. Gürel & Tat, 2010).

Geleneksel zekâ anlayışı bireyin beyin ve bilişsel kabiliyetlerini sınırlayıcı nitelikteyken; modern zekâ anlayışı zekânın pek çok özelliğini ve etkinliğini ele almaktadır (Gürel & Tat, 2010). IQ kavramını temel alan ve ilk zekâ testi geliştiren Alfred Binet’ten farklı olarak Howard Gardner, tek tip zekâ anlayışına karşı çıkmaktadır.

İlerleyen yıllarda tek tip zekâyâ karşı çıkan Gardner (1983), çoklu zekâ kuramını öne sürmüş ve Mayer ve Salovey (1983), aynı yıl duygusal zekâ kavramını akademik anlamda kavramsallaştırmıştır. Goleman da (1998), ‘Duygusal Yetenek Çerçevesi’ başlığıyla IQ’ nun gerçek yaşamda tek başına yeterli olmayacağını öne sürmüş, duygusal zekânın duyguların yönetimi üzerindeki öneminden bahsetmiştir (Gürel & Tat, 2010).

İlk olarak 7 zekâ türünden bahseden Gardner, 1995 yılında doğa zekâsı ve 1999 yılında da varoluşçu zekâ kavramları olmak üzere toplamda 9 zekâ türünü literatüre kazandırmıştır (Gürel & Tat, 2010).

Sözel Dilbilimsel Zekâ: En genel haliyle sözcüklerin yazılı ve sözlü olarak etkili kullanılması anlamına gelmektedir (Gürel & Tat, 2010). Zihindekileri ifade

etme, dili etkili bir iletişim aracı olarak kullanabilme, gramer bilgisine sahip olma, karmaşıklıkları anlamlandırma, dili mizaç ve espritüel olarak kullanma gibi bir takım etkinlikler sözel dilbilimsel zekâ kapsamında ele alınır (Tuğrul & Duran, 2003).

Mantıksal/Matematiksel Zekâ: Temelinde sebep-sonuç ilişkisi, tümevarım, tümdengelim, sayılarla düşünme, hipotezler oluşturma, soyut sembollerle çalışma gibi zihinsel etkinlikleri kapsayan zekâ türüdür (Gürel & Tat, 2010), (Tuğrul & Duran, 2003).

Görsel/Uzamsal Zekâ: Dünyayı doğru algılama ve algılananların doğru bir şekilde ifade edilmesi anlamındadır (Gürel & Tat, 2010). Başka bir deyişle resimlere, şekillere, üç boyutlu nesnelere ilgi gösterme, sezgilerle düşünme, görseller üzerinden muhakeme yapabilme, görsel modeller üretebilme yeteneği olarak da adlandırılabilir (Tuğrul & Duran, 2003).

Müzikal/Ritmik Zekâ: Müzikle hareket etme, müzikle ilgili örüntüler oluşturma, seslere, notalara, ritimlere karşı duyarlılık, müzikle ilgili etkinliklere yatkınlık ve istek olarak tanımlanmaktadır (Tuğrul & Duran, 2003).

Bedensel/Kinestetik Zekâ: Bedenin tamamının ya da bir kısmının kullanılmasıyla duygu, düşünce ve davranışların ifadesi anlamına gelmektedir (Gardner, 2004a: 55-56, Akt. Gürel & Tat, 2010). Bedensel/kinestetik zekâsı yüksek olan bireyler oldukça hareketli, jest ve mimiklerle kendini ifade edebilen, psikomotor anlamda aktif bireyler olarak tanımlanırlar (Tuğrul & Duran, 2003).

Kişilerarası/Sosyal Zekâ: Kişinin kendini anlatması, karşısındakini anlaması ve tüm bu iletişim sürecinin başarılı şekilde devam etmesini ifade eder (Shephard, 2004: 214, Akt. Gürel & Tat, 2010). Duygusal zeka, sosyal zekâ bünyesinde altyapısı ilk kez Thorndike (1920) tarafından oluşturulmuş ve Thorndike sosyal zekayı, insanları anlamak ve yönetmek olarak tanımlanmıştır (Newsome ve diğer., 2000: 1006., Akt. Gürbüz & Yüksel, 2008). Gardner (1983), kişisel ve kişilerarası zekânın sosyal zekâ türü içindeki önemine odaklanmış ve duyguların önemine vurgu yapmıştır (Gürbüz & Yüksel, 2008).

Özedönük/Kişisel Zekâ: Kişi kendi yaşamının farkındadır, yaptıklarını değerlendirir, yaşamını kontrol eder ve sorumluluklarını üstlenir (Gürel & Tat, 2010). Özedönük zekâsı yüksek bireylerin kendilerine yönelik farkındalıkları oldukça yüksektir. Kendilerini iyi tanırlar, sınırlarını, isteklerini, tepkilerini, ilgi ve yeteneklerini iyi bilirler (Tuğrul & Duran, 2003). Bağımsız çalışma ve hayal kurma gibi etkinlikler bu bireylerin öğrenme yeteneğini artırabilmektedir (Checkley, 1997; Yavuz, 2001; Hoerr, 2002a, Akt. Tuğrul & Duran, 2003).

Doğa Zekâsı: Genel anlamıyla kişinin kendi çevresinde yer alan ekosistem içerisindeki türleri tanıması, sınıflaması ve ifade edebilmesi anlamına gelmektedir (Gürel & Tat, 2010).

Varoluşçu Zekâ: Evrene ve insanlığa yönelik sorunların dile getirilip değerlendirildiği zekâ türüdür (Gürel & Tat, 2010).

2.4. Kişilik

En genel tanımıyla kişilik, her bireyin doğuştan getirdiği ve sonradan kazandığı özellikler olarak tanımlanmaktadır (Özdemir ve diğer., 2012). Kişilik biyolojik, psikolojik ve sosyolojik etkilerle anlık ya da durumsal şekilde değişim göstermeyen, istikrarlı ve kalıcı özellikler bütünüdür. Kişilik, bireye dair duygusal, zihinsel, sosyal ve fiziksel neredeyse hemen her şeyi kapsayan genel bir başlıktır (Taymur & Türkçapar, 2012).

Öte yandan kişilik yalnız bireye özgü özelliklerden oluşmamakla beraber aynı zamanda yaşanan sosyal yapıdan da belirli ölçüde etkilenmektedir (Yelboğa, 2006). Kişiliğin oluşmasında birçok faktörün rol oynamaktadır. Bedensel (yaş, cinsiyet, gen, vücut tipi vb.), kültürel, aile, sosyal yapı ve sosyal sınıf, durumsallık ve diğer faktörler kişiliğe etki eden faktörler arasında yer almaktadır (Mumcuoğlu, 2002).

2.4.1. Sigmund Freud ve Kişilik

Psikoanalitik yaklaşımı benimseyen Freud ve onun topografik modeline göre kişiliğimiz bilinç, bilinç öncesi ve bilinçdışı düzeylerinden oluşmaktadır. Bilinç düzeyinde kişiler o an gerçekleşen her şeyin farkındadır, bilinç öncesinde doğrudan

hatırlanmayan ancak çağrışımlar sonucu bilinç düzeyine gelen bilgi ve yaşantılar yer alırken, bilinçdışında ise kişilerin farkında olmadığı arzu, istek, dürtü, duygu ve düşünceler yer almaktadır (Gündoğdu, 2016).

Diğer yandan Freud'a göre kişilik, id, ego ve süperegodan oluşmaktadır (Özdemir ve diğer., 2012). Yapısal model olarak da bilinen bu bakışa göre id (alt benlik) doğumla beraber ortaya çıkan, haz alma prensibiyle çalışan, mantık kabul etmeyen, ilkel, bilinçdışı, içgüdülerin tatmini doğrultusunda hareket eden yönümüzdür.

Ego (benlik), 2 ila 5 yaşları arasında kazanılmaya başlanan, bilinç düzeyimizde yer alan mantık ve gerçeklik prensibiyle çalışan yönümüzdür ve id-süperego çatışmalarında dengeleyici rol üstlenmektedir.

Süperego (üst benlik) ise 5 yaş dolaylarında kazanılmaya başlanan, dış dünyadaki engelleyici güçleri içselleştiren, sosyal değerleri önemseyen aksi şekilde davranmamak için kişiyi baskılayan ya da engelleyen yönümüzdür (Gündoğdu, 2016).

Ayrıca Freud kişilik gelişimini yaş gruplarına göre belirli dönemlere ayırmış ve adına psikoseksüel gelişim dönemleri demiştir. Dönemler: oral dönem (0-1 yaş), anal dönem (1-3 yaş), fallik dönem (3-6 yaş), latens/gizil dönem (6-11 yaş) ve genital dönem (11 yaş ve üzeri) şeklindedir (Özdemir ve diğer., 2012).

Freud ilk 3 dönemi pregenital dönem olarak tanımlamakta ve ona göre insanlar ilk 3 evrede kişilik gelişiminin önemli bir kısmını tamamlamaktadır. Freud, bu dönemlerde yaşanan herhangi bir saplantının kişinin ileriki yaşamını olumsuz şekilde etkileyeceğini öne sürmektedir (Özdemir ve diğer., 2012).

2.4.2. Erik Erikson ve Kişilik

Erikson, büyük ölçüde Freud'dan etkilenmiş olsa da kişilik gelişimine yönelik görüşleri Freud'dan oldukça farklıdır (Arslan, 2008). Freud, kişilik gelişiminin yaklaşık ilk 6 yaş civarında sona erdiğini öne sürerken, Erikson kişilik gelişiminin

yaşam boyu devam ettiğini öne sürer ayrıca, Freud kuramında cinsel gelişimi baz alırken; Erikson psikososyal gelişimi temel alır.

Erikson, gelişim dönemleri arasında yaşanan krizlere büyük önem verir çünkü Erikson'a göre krizler, sağlıklı kişilik gelişimi için oldukça önemlidir (Özdemir ve diğer., 2012). Erikson, bir gelişim dönemini olması gereken krizlerle birlikte sağlıklı bir şekilde geçiren bir kişinin, bir sonraki döneme sağlam altyapıyla başlayacağını öne sürmektedir (Özdemir ve diğer., 2012). Erikson kişilik gelişimini 8 döneme ayırmıştır Bu dönemler:

Temel güvene karşı güvensizlik – bebeklik

Özerkliğe karşı kuşku ve utanç – küçük çocukluk

Girişimciliğe karşı suçluluk – ilk çocukluk

Çalışkanlığa (başarıya) karşı yetersizlik (aşağılık) – orta çocukluk

Kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası – ergenlik

Yakınlığa karşı yalıtılmışlık (yalnızlık) – genç yetişkinlik

Üretkenliğe karşı verimsizlik (durgunluk) – orta yetişkinlik

Benlik bütünlüğüne karşı umutsuzluk – ileri yetişkinlik,

şeklindedir (Arslan, 2008; Mumcuoğlu, 2002). Araştırma konusu gereği yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemi özellikle önemlidir.

Erken aile dönemi olarak da bilinen yakınlığa karşı yalıtılmışlığa göre, bireyler bir önceki dönemde (kimlik kazanmaya karşı kimlik karmaşası) kimliğini kazanmış olan bireyler kendi özelliklerine uygun olanlar kişilerle yakınlık kurma eğilimindedirler (Erikson, 2014:113, Akt. Gündoğdu, 2016).

Erikson'a göre yakınlığın karşıtı yalıtılmışlıktır. Kişiler, kimliğini kaybetme korkusuyla ya da bir önceki dönemde kimliğini olması gerektiği gibi kazanamadığı

için kişilere karşı duygusal soyutlanma yaşayabilirler. Bu karmaşanın son bulmasında sevgi önemli rol üstlenmektedir (Gündoğdu, 2016).

2.4.3. Carl Gustav Jung ve Kişilik

Freud' un öğrencisi ve Psikoanaliz ekolonün önde gelenlerinden biri olan Jung, Freud'un cinselliğe fazla önem vermesi ve kişilik gelişimin 6 yaş civarında son bulması görüşüne karşı çıkmasıyla da bilinir (Gündoğdu, 2016).

Jung, kişilik gelişiminde benlik ve bilinçdışını önemsemiş bu paralelde bilinçdışının, kalıtım ve genler yoluyla nesiller boyu aktarıldığını öne sürmüştür (Mumcuoğlu, 2002).

Jung'a göre yaşamın ilk yıllarındaki çocukların kimliği yoktur ve ebeveynlerin yansıması halindedir, okul hayatının başlamasıyla beraber çocukların kimliği bağımsızlaşmaya başlar (Schultz & Schultz, 2005:108, Akt. Gündoğdu, 2016).

Jung' da kişilik gelişimini dönemlere ayırmıştır. Dönemler: çocukluk, gençlik, orta yaş ve yaşlılık şeklindedir. Araştırmanın konusu gereği önemli olan gençlik dönemine göre, bireyler artık çocuksu özellikleri bırakmaya başlar, hayatın gerçeklerini kabul eder ve toplumsal yaşama uygun özellikler geliştirirler (Schultz & Schultz, 2005:109; İnanç & Yerlikaya, 2014:78; Geçtan, 1995:194, Akt. Gündoğdu, 2016).

2.4.4. Alfred Adler ve Kişilik

Adler, Freud'un kişilik gelişimi üzerinde etkili olduğunu düşündüğü cinsellik ve saldırganlık güdülerine karşı çıkmıştır (Adler, 2004:75, Akt. Gündoğdu, 2016). Ona göre kişilik gelişimini asıl güdüleyici unsur 'üstünlük çabası' dır. Adler'e göre kişiler kendilerinin güçlü özelliklerini gösterme eğilimindedir, bir grup ve ya toplumda kendi güçlü yanlarını gösteremeyen bireyler aşağılık duygusu yaşamakta ve bu duygudan kurtulmak için de güçlü olduğu alanlara yönelmekte ve bu şekilde dengelenmektedir (Mumcuoğlu, 2002).

Freud'dan farklı olarak kişilik gelişiminde sosyal faktörlere de önem Adler'e göre, kişilik üzerinde ebeveyn etkisi de önemli rol oynamaktadır. Adler, bireylerin ilerleyen yaşamlarında deneyimleyebilecekleri kişilik sorunları üzerinde anne-baba davranışlarının etkisini vurgulamaktadır (Geçtan, 1995:124, 126, 133; İnanç & Yerlikaya, 2014:59; Burger, 2006:153, Akt. Gündoğdu, 2016).

2.5. Duygusal Zekâ

2.5.1. John D. Mayer & Peter Salovey'e Göre Duygusal Zekâ

Mayer ve Salovey'e (1990) göre duygusal zekâ, sosyal zekânın bir türü olup kendimizin ve başkalarının duygularını gözlemleme, duyguları ayırt etme ve bu bilgiyi davranışlarda rehber olarak kullanabilmeyi içerir (Mayer & Salovey, 1993).

Genişletilmiş alanıyla duygusal zekâ, duyguların sözlü ve sözsüz ifadesi ve değerlendirilmesi, kişinin kendi ve başkalarının duygularını düzenleyebilmesi ve duygusal problemlerin yine duygularla çözülmesini ifade eder (Mayer & Salovey, 1993).

Düşüncelerin harekete geçirilmesinde ve değerlendirilmesinde duygular büyük önem taşır (Çakar & Arbak, 2004). Düşüncelerin harekete geçirilmesinde olumlu duygular gibi olumsuz duygular da önemlidir (Çakar & Arbak, 2004).

Duyguların olmadığı değerlendirmeler, kişileri belirsizliğe ve sayısız varsayımlara iter (Çakar & Arbak, 2004). Kişilerin duyguların tanımlanması ve onları düzenleyebilmesi karmaşık ve zorlu süreçtir (Çakar & Arbak, 2004).

Kimi duygular ruh halinden kaynaklı olabilirken kimi duygular o an da gerçekleşir kimi duygularsa başka duyguların devamı niteliğinde olabilir (Çakar & Arbak, 2004). Bir diğer yandan, kişi duygularını gerçek yaşamda etkili bir şekilde kullanabilmesi için duygularının farkında olmalı ve düzenleyebilmeli (Çakar & Arbak, 2004).

Mayer ve Salovey, duygusal zekânın yaşam içindeki önemi fark etmiş ve duygusal zekâyı temel alan Duygusal Yeterlilik Envanteri 'ni geliştirmişler, duygusal

zekâyı 5 temel küme içinde 25 yeterlilikte ölçmeyi hedeflemişlerdir (Mumcuoğlu, 2002). 5 temel küme içerisinde: öz farkındalık, öz düzenleme, motivasyon, empati ve sosyal beceriler yer almaktadır (Mumcuoğlu, 2002).

2.5.2. Revuen Bar-On'a Göre Duygusal Zekâ

Bar-On'un kendi oluşturduğu duygusal zekâ kuramında Gardner'in çalışmaları büyük önem taşımaktadır (Mumcuoğlu, 2002).

Ona göre duygusal zekâ: kendimizin ve başkalarının duygularını anlama, tanımlama ve günlük yaşamda bu becerileri insanlar arası iletişimde etkili şekilde kullanmaya dayanır (Bar-On, 2006).

Ona göre, sosyal ve duygusal olarak zeki olan bireyler başkalarının duygularını, hislerini, ihtiyaçlarını, güçlü ve zayıf yanlarını kolayca tespit edebilir ve duygusal değişiklikler gösteren bireylere kolayca uyum sağlayabilecek esnekliğe sahiptirler (Bar-On, 2006). Duygusal zekâsı yüksek bireyler, problem çözme ve karar almada, duyguları yönetmede ve olumlu kişisel motivasyonda başarılıdırlar (Bar-On, 2006).

Bir diğer yandan Bar-On, duygusal zekânın kişiler arası etkileşimde çevresel uyum ve hayatta kalma gibi daha az bilişsel yönü üzerinde de durmaktadır (Bar-On, 2006).

Bar-On (1997), bireylerin duygusal zekâlarını tanımlamaya yönelik geliştirdiği ölçekte başta 5 ana boyutu olmak üzere toplamda 15 duygusal zekâ boyutunu değerlendirmeyi amaçlamıştır (Mumcuoğlu, 2002). Temelde yer alan 5 duygusal zekâ boyutu: kişilerarası, kişiye özgü, stres yönetimi/denetimi, uyumluluk ve genel mizaç şeklindedir (Mumcuoğlu, 2002).

2.5.3. Daniel Goleman' a Göre Duygusal Zekâ

Daniel Goleman, temel olarak duygusal zekâyı kendimizin ve başkalarının duygularının farkında olma, kendi motivasyonumuzu sağlama ve duyguları yönetme olarak tanımlamıştır (Çakar & Arbak, 2004). Daniel Goleman duygusal zekâyı 5

temel boyutta ele almıştır, bunlar: öz farkındalık, öz düzenleme, motivasyon, empati ve sosyal beceriler şeklindedir (Goleman, 20015).

İlk boyut olan öz farkındalık ruh halimizi, duygularımızı ve dürtülerimizi tanımayı ve anlamayı ifade eder (Goleman, 2015). Öz farkındalık becerisine sahip bireyler genellikle yüksek özgüvene sahiptir, kendilerini gerçekçi bir şekilde değerlendirebilir ve kendileriyle alay bile edebilecek espri anlayışına sahiptirler (Goleman, 2015). Bir diğer yandan duygularını tanımakta güçlük çeken bireyler, onları kontrol etmekte de güçlük çekebilirler (Çakar & Arbak, 2004).

İkinci boyut olan öz düzenlemede, bireyler olumsuz veya yıkıcı nitelikteki duygu, his ya da dürtülerle mücadele edebilmekte ve ileriye dönük olumlu sonuçlar alabilmek için bazı zevkleri erteleyebilme yeteneğine sahiptirler (Goleman, 2015). Fakat buradaki düzenleme beceri bastırma değil uygun bir şekilde kontrol etme becerisidir (Çakar & Arbak, 2004). Öz düzenleme becerisine sahip bireyler genellikle değişime açık, belirsizliğe karşı daha rahat, kendine güvenen ve dürüst olmalarıyla bilinirler (Goleman, 2015).

Üçüncü boyut olan motivasyonda ise, bireylerin para kazanma ya da statü sahibi olma gibi amaçları doğrultusunda birey karşılaştığı engellerle, yine kendi duygularının yardımıyla mücadele eder (Goleman, 2015). Bu boyuttaki motive bireyler başarmak için azimli, başarısızlık durumlarında bile olumlu ve kendilerini bir organizasyona adayabilen kişilerdir (Goleman, 2015).

Dördüncü boyut olan empati, sempatiden farklı olarak bireyin kendini başkalarının yerine tarafsız şekilde koyması onların duygu ve düşüncelerini anlayabilmesi şeklindedir (Çakar & Arbak, 2004). Empati becerisine sahip bireyler kültürler arası hassasiyet sahibi, yetenek geliştirmeye açık ve mesleki olarak müşterilere hizmet veren kişilerdir (Goleman, 2015).

Beşinci boyut olan sosyal beceriler ilişkilerde yeterli olmayı, yeni ağlar üretebilmeyi, ilişkilerde ortak bir zemini yaratmayı ve olumlu ilişkileri ifade eder (Goleman, 20015). Bu boyutta başarılı olan kişilerin temel özellikleri arasında etkili

liderlik vasıfları, takımlar yaratabilmeleri ve ikna kabiliyetleri yer almaktadır (Goleman, 2015).

Daniel Goleman, duygusal zekâ kavramını başta endüstriyel-organizasyonel alanlar olmak üzere birçok alanda popülerleşmesini sağlamış, teorikten pratiğe geçişini kolaylaştırmıştır (Çakar & Arbak, 2004).

2.5.4. Robert K. Cooper & Ayman Sawaf Duygusal Zekâ Modeli

Cooper ve Sawaf, duygusal zekâyı örgüt ve toplum ortamı içinde inceleyerek görüşlerini öne sürmüş ve duygusal zekâ ve liderlik üzerinde durmuşlardır (Çakar & Arbak, 2004). Cooper ve Sawaf'a göre duygusal zekâ 4 boyuttan oluşmaktadır bunlar: duyguları öğrenmek, duygusal zindelik, duygusal derinlik ve duygusal simyadır (Çakar & Arbak, 2004).

2.5.4.1. Duyguları Öğrenmek

En genel anlamıyla duyguları öğrenmek, kişinin kendi duygusal potansiyelini fark etmesi, sosyal ilişkilerinde kullanabilmesi ve değerlendirebilmesi yeteneğidir (Çırpan, 2016).

Ancak bunun içinde bir takım gereklilikler bulunmaktadır. Duygusal dürüstlük (duygusal durumun objektif bir şekilde algılanması), duygusal enerji (kişinin kendisi ve duyguları arasındaki ilişkiyi anlaması), duygusal geri bildirim (duyguların iletilerini algılama) ve pratik sezgi (duyguların günlük yaşamda pratik şekilde sezilmesi) duyguları öğrenme boyutunun temel yapıtaşlarıdır (Gül, 2017).

2.5.4.2. Duygusal Zindelik

Duyguları ifade ederken net olmayı, kişilerarası ilişkilerde yapıcı olmayı, ilişkilerde samimiyeti ve güveni sağlamayı temsil eder (Soykan, 2015). Duygusal zindelik boyutu insan ilişkileri kapsamında değişen ve/veya zorlaşan şartlara karşı gayreti ve esnekliği vurgular (Kaynak, 2013).

Duygusal zindelik de kendi içinde bir takım temel yapıtaşları barındırır. Bunlar: öz varlık, güven çemberi, yapıcı hoşnutsuzluk, esneklik ve yenilemedir (Kaynak, 2013).

2.5.4.3. Duygusal Derinlik

Duygusal derinlik yardımıyla bireyler, duygusal potansiyellerini fark eder gerekli sorumlulukları üstlenir ve amaçları doğrultusunda hareket ederler (Soykan, 2015). Amaçlara ulaşma doğrultusunda bireylerin kişisel ve evrensel değerleri dikkate alması boyutun önemli detayları arasında yer almaktadır (Çırpan, 2016). Bireylerin amaçları doğrultusunda harekete geçmeden önce gerek kişisel gerekse de örgütsel eşgüdümlü düşünmesi büyük önem taşımaktadır (Gül, 2017)

Bu boyut kendi içinde özgün potansiyel ve amaç, adanmışlık, dürüstlüğü yaşamak, yetki olmadan etki gibi bir takım temel yapıtaşları bulundurur (Kaynak, 2013).

2.5.4.4. Duygusal Simya

Bilinen anlamıyla simya, değeri az olan bir maddenin daha değerli bir madde haline dönüştürme gücü olarak tanımlanır (Kaynak, 2013).

Duygusal anlamda ise simya kişilerin geçmiş, gelecek ve şimdiki zamanı zihninde istediği şekilde canlandırması, duygusal değişimi, fırsatların yaratılmasını, geleceğin hissedilmesini, sezgisel yeniliği ve akıcı zekâyı içerir (Soykan, 2015).

2.6. Umutsuzluk Kavramı

Türk Dil Kurumu'nun güncel sözlüğüne göre umut, 'ummak doğan güven duygusu' olarak tanımlanmaktadır (Özmen ve diğer., 2008). Ancak umudun tam tersi olan umutsuzluk ise bir amacın gerçekleştirilmesi yönünde olumsuz beklentiler şeklinde tanımlanır (Dilbaz & Seber, 1993).

Umut, kişinin gelecekte yaşayabileceği olumsuz durumların üstünden gelebileceği duygusunu kazandırır ve ruh sağlığına olumlu katkıda bulunur (Çelikel

& Erkorkmaz, 2008, Akt. Tercanlı & Demir, 2012). Gerek umut gerekse umutsuzluk geleceğe yöneliktir ve hedeflerin gerçekleştirilebilmesiyle ilişkilidir (Dilbaz & Seber, 1993). Umut geleceğe yönelik olumlu beklentiler taşırken; umutsuzluk geleceğe yönelik olumsuz beklentiler taşımaktadır (Dilbaz & Seber, 1993).

Umutsuzluk bireylerde, o an ile gelecek arasındaki köprünün yıkılmasını ifade eder ve bir bakıma anlamlandırma yetisinin bozulması olarak tanımlanır çünkü genel umutsuz bireyler geçmişlerinden pişmanlık duyarlar ve geçmiş yaşantılar sonucu bir boşluk hissine kapılırlar (Tercanlı & Demir, 2012). Umutsuzluk içindeki bireyler geçmiş deneyimlerini geleceğe genelleme eğilimindedirler (Tercanlı & Demir, 2012).

Amerikan Psikoloji Birliği'ne göre umutsuzluğun nedenleri arasında bireyin bir takım etkinliklerinin uzun süre kısıtlanması ve sonucunda ortaya çıkan yalnızlık, beden sağlığının kötüye gitmesi, uzun süren stres, kendini bırakma ve soyut değerlere ve/veya Tanrı'ya olan inancı kaybetmek gösterilmektedir (Tanç, 1999, Akt. Dünyaoğulları, 2011).

Umutsuzluğa işaret eden 2 grup belirti dile getirilmektedir (Abela & Payne, 2003, Akt. Dünyaoğulları, 2011). İlk grupta yer alan belirtiler motivasyon kaybı ve üzüntüyken; ikinci grupta yer alan belirtiler intihar düşünceleri, devinışsel bozukluklar, düşük enerji düzeyi, uyku bozukluğu, azalan konsantrasyon, olumsuz benlik algısı, bağımlılıkta artma ve olumsuz düşünceler şeklindedir (Abela & Payne, 2003, Akt. Dünyaoğulları, 2011).

Melges'e (1969) göre bireylerde umutla ilgili 3 düşünce stili vardır (Akt. Dilbaz & Seber, 1993).

Yeteneğe karşı şans: Bireyler amaçlarına yetenekle ya da şansla ulaşabileceklerine inanırlar, hedeflerine şansla ulaşabileceğine inanan bireyler amaca dönük davranışlara daha az yönelirler (Dilbaz & Seber, 1993).

Güvene karşı güvensizlik: Başkalarına duyulan güven, bireylere umut aşılır ancak burada da duyulan güvenin düzeyi umutsuzluk üzerinde rol oynar (Dilbaz &Seber, 1993).

Uzun döneme karşı kısa dönem: Uzun dönemde ya da kısa dönemde veya her ikisinde ulaşılabilecek hedefleri işaret eder, süre uzayınca umutsuzluk ve kadercilik artar birey kısa dönemli hedeflere yönelik çaba harcar (Dilbaz & Seber, 1993).

2.7. Yurtiçinde Yapılmış Çalışmalar

Bayoğlu ve Atli (2014), İnönü Evlilik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri araştırması kapsamında 3 farklı üniversiteden, yaşları 18 ile 26 arasında değişen 384'ü kız, 312'si erkek toplamda 696 öğrencinin katılımcı olduğu çalışma gerçekleştirilmiştir. Sonuçlara göre İnönü Evlilik Tutum Ölçeği'nin toplam varyansın 36% sını açıklayan tek faktörlü bir yapıda olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik değerleri .87 ve .90 değerleri arasında bulunmuştur (Bayoğlu & Atli, 2014).

Bener ve Günay'ın (2013), gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları kapsamında gerçekleştirdiği çalışmaya Karabük Üniversitesi'nden 931 öğrenci tabakalı rastgele örnekleme yoluyla araştırma kapsamına alınmıştır. Yapılan araştırmaya göre öğrencilerin evliliğe ve aile yaşamına yönelik tutumları hem cinsiyet hem de öğrenim gördükleri sınıflara göre anlamlı farklılık göstermektedir. Araştırmadan elde edilen genel sonuca göre üniversite öğrencilerinin evliliğe ve aile yaşamına duyarlı ve olumlu baktıkları; kızların erkeklere oranla, birinci sınıf öğrencilerinin ise diğer sınıflara oranla daha geleneksel görüş içinde olduğu tespit edilmiştir (Bener & Günay, 2013).

Cingisiz ve diğerleri (2009), evlenmek için birbirini tercih den çiftlerin duygusal zekâ düzeylerini bazı değişkenler üzerinden incelemişlerdir. Araştırmaya katılan kişilerin duygusal zekâ düzeyleri, eğitim düzeyleri bakımından anlamlı düzeyde farklılaştığı ortaya çıkmıştır. Başka bir deyişle üniversite mezunu katılımcıların duygusal zekâ düzeyleri daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca evlenmek için birbirini tercih eden kişilerin duygusal zekâ düzeyleri arasında anlamlılık

bulunmuştur. Ancak yaş, cinsiyet ve evlenme biçimi değişkenleriyle, duygusal zeka düzeyleri arasında farklılaşma görülmemiştir (Cingisiz ve diğer., 2010).

Ergin (2000), yüksek lisans tezi kapsamında üniversite öğrencilerinin sahip oldukları duygusal zekâ düzeyi ile 16 kişilik özelliği arasındaki ilişki üzerine çalışmıştır. Bu bağlamda küme örnekleme yoluyla seçilmiş 221 öğrenciyle araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın analizine göre duygusal zekâ ölçeğinin 5 alt boyutunun 4'ü; 16 kişilik özelliğinin 10'u arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Öte yandan, duygusal zekâ düzeyi ve kişilik özelliklerinin cinsiyet ve bölüm değişkenine göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Özer ve Tezer (2008), üniversite öğrencilerinin olumlu ya da olumsuz duygulara sahip olmasında, yüksek ve ya düşük umut düzeyinin fark yaratıp yaratmadığını araştırmışlardır. Araştırmaya göre cinsiyet ve umut düzeyi etkileşiminin olumlu-olumsuz duygular üzerinde istatistiksel bir etkisinin olmadığı ortaya çıkarken; olumlu duygular bakımından umut düzeyi yüksek ve düşük olanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Özer & Tezer, 2008).

Akman ve Korkut (1993), Snyder ve arkadaşları (1991) tarafından geliştirilen umut düzeyi ölçeğini, Türkçe'ye uyarlama çalışması gerçekleştirmişlerdir. Orijinal ölçek, çeşitli alanlardaki uzmanlarca Türkçe'ye çevrilmiştir. Güvenirlik çalışması kapsamında Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden 103 öğrenciye uygulanmış ve iç tutarlılık .65 olarak saptanmıştır. 4 hafta arayla 74 öğrenciye tekrar uygulanan ölçek neticesince iki uygulama arasındaki korelasyon .66 olarak tespit edilmiş ve ölçeğin güvenirliği – geçerliği kendini ortaya koymuştur (Akman & Korkut, 1993)

2.8. Yurtdışında Yapılmış Çalışmalar

Maliha ve Rehana'nın (2010), gerçekleştirdiği çalışmada Uluslararası Islamabad İslam Üniversitesi'nde öğrenimine devam eden öğrencilerin cinsiyet, yaş ve akademik başarıları ile duygusal zekâ düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucuna göre duygusal zekâ ile akademik başarı arasında anlamlı bir

ilişki bulunmuş olup; cinsiyet ve yaşın duygusal zekâyla ilişkisi saptanamamıştır (Maliha & Rehana, 2010).

Carmeli ve diğerleri (2009) tarafından yapılan çalışmada duygusal zekâ ve psikolojik iyi olma ilişkisi incelenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre duygusal zekâ ve psikolojik iyi olmanın alt boyutları olan yaşam doyumu, öz saygı ve kendini kabul arasında olumlu yönde ve anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Öte yandan bedensel yakınmalar boyutunda negatif ilişki tespit edilmiştir (Carmeli, ve diğer., 2009).

Hong Kong'da, sevdiklerini kaybeden kişiler üzerinde umudun yastaki önemiyle ilgili bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada klinik destek alan yas grubu ile genel yas grubu olmak üzere 302 kişi yer almıştır. Araştırmanın sonucuna göre klinik destek alan yas grubunun umutsuzluk puanları; genel yas grubundaki kişilerin umutsuzluk puanlarına kıyasla daha düşük çıkmıştır (Chow, 2010).

Shorey ve arkadaşları (2003), üniversite öğrencilerinin umut düzeyleri, bağlanma stilleri ve algılanan aile tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırma gerçekleştirmiştir. Buna kız öğrencilerinin umuda yönelik motivasyon alt boyutu puanları erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek çıkmıştır ve destekleyici – duyarlı ebeveynlere güvenli bağlanmış olan kişilerin daha yüksek umut düzeyine sahip oldukları ortaya çıkmıştır (Shorey ve diğer., 2003).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırmanın grubu, veri toplama araçları ve teknikleriyle ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, betimsel-tarama modeli esas alınarak tasarlanmıştır. Betimsel-tarama modeline uygun olarak, araştırmaya konu olan bireyler olduğu gibi aktarılır, geçmişte veya şu anda var olan durum betimlenir. Betimsel tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemeyi amaç edinen araştırmalar için uygun bir modeldir (Karasar, 2006).

Araştırmada üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının, duygusal zekâ, umutsuzluk düzeyi ve bir takım psiko-sosyal değişkenlere göre farklılaşma olup olmadığı incelenmiştir.

3.2. Araştırma Grubu

3.2.1. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini, İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi 2017-2018 öğretim yılında öğrenimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır.

3.2.2. Araştırmanın Örneklemi

Örneklem grubu İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğrencileri arasından uygun örnekleme yoluyla oluşturulacaktır. Uygun örnekleme: zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk ve diğer., 2008). Araştırma Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi 2017-2018 öğretim yılında öğrenimine devam eden öğrencilerin gönüllü katılımları alınarak uygulanmıştır.

Tablo 1: Katılımcıların Yaş Gruplarının Cinsiyetlere Göre Dağılımı

Yaş Grupları		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
20 yaş ve altı	N	41	76	117
	%	35,0%	65,0%	100,0%
21-24 yaş	N	56	83	139
	%	40,3%	59,7%	100,0%
25-28 yaş	N	4	3	7
	%	57,1%	42,9%	100,0%
29 yaş ve üzeri	N	4	3	7
	%	57,1%	42,9%	100,0%
Toplam	N	105	165	270
	%	38,9%	61,1%	100,0%

Tablo 1’ de araştırmada yer alan katılımcıların yaş gruplarına göre cinsiyet dağılımı yer almaktadır.

20 yaş ve altı kategorisinde 41 erkek, 76 kız öğrenci olmak üzere 117 öğrenci yer almaktadır. Erkek öğrenciler 20 yaş ve altı kategorisinin 35%’ini oluştururken, kız öğrenciler 65%’ini oluşturmaktadır.

21 – 24 yaş kategorisinde 56 erkek, 83 kız öğrenci yer almaktadır. Öğrencilerin bu kategorideki toplam sayısı 139’dur. Erkek öğrenciler 21 – 24 yaş kategorisinin 40,3%’ünü oluştururken, kız öğrenciler 59,3%’ünü oluşturmaktadır.

25 – 28 yaş kategorisinde 4 erkek, 3 kız öğrenci yer almaktadır. Kategori toplamda 7 öğrenciden oluşmaktadır. Erkek öğrenciler 25 – 28 yaş kategorisinin 57,1%’ini oluştururken, kız öğrenciler 42,9%’unu oluşturmaktadır.

29 yaş ve üzeri kategorisinde 4 erkek, 3 kız öğrenci yer almaktadır. Kategori içinde toplam 7 öğrenci bulunmaktadır. Erkek öğrenciler 29 yaş ve üzeri kategorisinin 57,1%’ini oluştururken, kız öğrenciler 42,9%’unu oluşturmaktadır.

Araştırmada 105 erkek, 165 kız olmak üzere toplamda 270 öğrenci yer almaktadır. Erkek öğrenciler araştırmanın 38,9%’unu oluştururken, kız öğrenciler araştırmanın 61,1%’ini oluşturmaktadır.

Tablo 2: Katılımcıların Sınıflara Göre Cinsiyet Dağılımı

Sınıflar		Cinsiyet		Toplam
		Erkek	Kadın	
1.	N	36	40	76
	%	47,4%	52,6%	100,0%
2.	N	16	34	50
	%	32,0%	68,0%	100,0%
3.	N	33	53	86
	%	38,4%	61,6%	100,0%
4.	N	20	38	58
	%	34,5%	65,5%	100,0%
Toplam	N	105	165	270
	%	38,9%	61,1%	100,0%

Tablo 2’ de araştırmada yer alan katılımcıların sınıflarına göre cinsiyet dağılımı yer almaktadır.

1. sınıfta 36 erkek, 40 kız öğrenci bulunmaktadır. 1. sınıftaki öğrencilerin toplam sayısı 76’dır. Erkek öğrenciler 47,4%, kız öğrenciler 52,6%’yla 1. sınıfı oluşturmaktadır.

2. sınıfta 16 erkek, 34 kız öğrenci bulunmaktadır. 2. sınıftaki öğrencilerin toplam sayısı 50’dir. 2. sınıfta erkek öğrencilerin oranı 32%’yken, kız öğrencilerin oranı 68%’dir.

3. sınıfta 33 erkek, 53 kız öğrenci olmak üzere toplamda 86 öğrenci yer almaktadır. 3. sınıftaki erkek öğrencilerin oranı 38,4%, kız öğrencilerin oranı 61,6%’dir.

4. sınıfta 20’si erkek, 38’i kız öğrenci olmak üzere toplamda 58 öğrenci bulunmaktadır. 4. sınıfta erkekler öğrencilerin oranı 34,5, kız öğrencilerin oranı 65,5%’dir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırma Evlilik Tutumu Ölçeği, Duygusal Zekâ Ölçeği, Umutsuzluk Ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu olmak üzere 4 adet veri toplama aracı kullanılmıştır. Veri toplama araçlarıyla ilgili bilgiler aşağıda verilmektedir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Üniversite öğrencilerine yönelik yaş, cinsiyet, lisans eğitiminde kaçınıcı yılı olduğu, aile ortamı değerlendirmesi, gelecekteki evlilik planı, geleceğe umutlu bakma durumu, kendini mutlu görme durumu gibi sorular araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

3.3.2. Evlilik Tutumu Ölçeği (ETÖ)

Araştırmada, evliliğe yönelik bireysel tutumları konu alan Braaten ve Rosen'in (1998) geliştirdiği, Türkçe'ye uyarlama çalışmalarının Öz Soysal ve diğer., (2016) tarafından gerçekleştirilen Evlilik Tutumu Ölçeği kullanılmıştır.

Ölçekte 23 adet madde yer almaktadır. Her maddede yanıtlanmak üzere “Tamamen katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Tamamen Katılmıyorum” yanıtları yer almaktadır. Yanıtların karşılığı olarak “Tamamen katılıyorum” 4, “Katılıyorum” 3, “Katılmıyorum” 2 ve “Tamamen Katılmıyorum” 1 şeklinde puanlandırılır. Ancak ölçekte yer alan 1, 3, 5, 8, 12, 16, 19 ve 23 numaralı maddeler normal puanlamadan farklı olarak ters şekilde puanlanır (Öz Soysal ve diğer., 2016).

Ölçekte yer alan 6 adet madde, kişilerin o an ki ya da gelecekteki evliliğiyle ilgili duygularını ölçerken; geriye kalan 17 madde kişilerin evlilik kavramıyla ilgili görüşlerini hedeflemektedir (Öz Soysal ve diğer., 2016).

Ölçekte en düşük 23, en yüksek de 96 puan alınabilir. Uyarlanan ölçekte dil geçerliliğine yönelik 2 uygulama sonucunda elde edilen katsayı 0.93, toplam 23 maddeden oluşan ETÖ'nün iç tutarlık katsayısı 0.85 ve test tekrar çalışmasıyla elde edilen korelasyon katsayısı 0.91 şeklindedir (Öz Soysal ve diğer., 2016).

3.3.3. Duygusal Zekâ Ölçeği (DZÖ)

Araştırmada, duygusal zekâyı konu alan Revuen Bar-On'un geliştirdiği Duygusal Zekâ Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama, güvenirlik ve geçerlik çalışmaları F. Tekin Acar gerçekleştirilmiştir. Ölçekte puanlama değil, eğilim ölçme hedef alınmaktadır (Acar, 2002).

Ölçek 3 İngilizce okutmanı tarafından ayrı ayrı çevrilmiş, dördüncü kişi tarafından da Türkçe'den İngilizce'ye çevrilmiştir. Orijinal ölçekte 133 madde bulunurken, Türkçe olarak uyarlanan ölçekte 88 madde bulunmakta ve 88. Madde 'Yukarıdaki ifadelere samimi ve doğru şekilde cevap verdim.' şeklindedir.

Her maddenin karşılığı, yanıtlanmak üzere 1'den 5'e kadar derecelendirilir. Araştırmada yararlanılan DZÖ'ye göre: "Tamamen Katılıyorum" 1, "Katılıyorum" 2, "Kararsızım" 3, "Katılmıyorum" 4, "Tamamen Katılmıyorum" 5, puan alacak şeklindedir.

Ölçekte yer alan 87 maddenin Alpha katsayısı 92.12 olup kabul edilebilir seviyededir. Kişisel yetenekler boyutunun Alpha katsayısı 83.73; kişiler arası yetenekler boyutunun Alpha değeri 77.87; uyumluluk boyutunun değeri 65.42; stresle başa çıkma boyutunun değeri 73.14; genel ruh durumu boyutunun değeri 75.06 olup kabul edilebilir düzeydedir (Acar, 2002).

Ölçekte 5 temel boyut ve onların alt boyutları yer almaktadır. 5 temel boyut: kişisel beceriler, kişilerarası beceriler, uyumluluk, stresle başa çıkma ve genel ruh durumudur (Acar, 2002). Ölçekte iyimserlikle ilgili maddeler: 5, 31, 76, 78, 85; mutlulukla ilgili maddeler: 37, 40, 54, 65, 72, 74, 83; dürtü kontrolüyle ilgili maddeler: 11, 29, 36, 41, 66, 70; strese dayanıklılıkla ilgili maddeler: 3, 6, 60, 63, 68, 75, 80; esneklikle ilgili maddeler 18, 50, 58, 61, 71; problem çözmeyle ilgili maddeler: 1, 23, 33, 51, 87; sosyal sorumlulukla ilgili maddeler: 34, 43, 45, 48, 59, 79; kişilerarası ilişkilerle ilgili maddeler: 16, 32, 42, 46, 57, 62, 67; empatiyle ilgili maddeler: 25, 30, 49, 77, 81; bağımsızlıkla ilgili maddeler: 22, 24, 47, 64, 73; kendini gerçekleştirmeyle ilgili maddeler: 15, 17, 19, 21, 28, 35; kendine saygıyla ilgili maddeler: 10, 14, 26, 44, 55, 69; kararlılıkla ilgili maddeler: 7, 9, 20, 27, 39, 86; duygusal benlik bilinciyle ilgili maddeler: 2, 8, 13, 38, 53, 84 şeklindedir.

3.3.4. Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ)

Araştırmada, umutsuzluğu konu alan Aaron T. Beck'in (1974) geliştirdiği, Türkçe'ye uyarlama çalışmasının Durak ve Palabıykoğlu (1994) tarafından gerçekleştirilen Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır.

Beck Umutsuzluk Ölçeği toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Her maddenin karşılığında cevaplanmak üzere “Evet” ve “Hayır” yanıtları bulunmaktadır. Ölçekte yer alan 1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19 numaralı maddelere “Hayır” ve 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20 numaralı maddelere “Evet” yanıtı verildiğinde 1 puan verilir, diğer durumlarda ise 0 puan verilir.

Ölçeğin, iç tutarlık katsayısı $\alpha=.85$ olarak saptanmıştır. Beck ve Steer (1988), katılımcıların verdiği yanıtların puanlarını 4 sınıfa ayırmıştır (Duman ve diğer., 2009, Akt. Doğan, 2012). 0 ile 3 puan arası umutsuzluğun tamamen olmadığı, 4 ile 8 puan arasının hafif umutsuzluk olduğu, 9 ile 14 puan arasının orta düzeyde umutsuzluk olduğu ve 15 ile 20 puan arasının ileri düzeyde umutsuzluk olduğunu belirtmişlerdir (Duman ve diğer., 2009, Akt. Doğan, 2012).

Ölçeğin puan ranjı 0 ile 20 arasındadır. Ölçek Türk Psikologlar Derneğince yayımlanan “Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler” kitabında yer almakta ve editörleri tarafından uygun meslek elemanlarınca kullanıma açık olduğu belirtilmektedir (Hisli Şahin & Savaşır, 1997).

3.4. Verilerin Toplanması

Ölçekler, gönüllülük esasına göre İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğrencilerine araştırmanın amacı ve kapsamı açıklanarak uygulanmıştır. Yapılan uygulamalar sonucunda veriler analiz edilmek üzere bir araya getirilmiştir.

3.5. Veri Çözümleme Teknikleri

Araştırmadan elde edilen veriler, öğrenilmek istenen hedefler doğrultusunda SPSS programının yardımıyla istatistiksel analizi gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, veri toplama araçlarıyla elde edilen bulgular tablolaştırılarak verilmiştir. Araştırmada uygulanan ölçekler üzerinden elde edilen puanlar, Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan sorulara verilen yanıtlar ışığında değerlendirmeye alınmıştır.

4.1. Evlilik Tutumu Ölçeğine Dair Tanıtıcı Bulgular

Araştırmanın temeli konumunda yer alan ETÖ, Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan sorular ve onlara verilen yanıtlar doğrultusunda istatistiksel olarak değerlendirilmiş ve bulgular tablolar haline getirilmiştir.

Katılımcılardan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği, istatistiksel analiz için büyük önem taşımaktadır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermeme durumuna göre sonraki işlemler belirlenmiştir.

4.1.1. Evlilik Tutumu Ölçeği Normallik Analizi

ETÖ'ye verilen yanıtların normal dağılım gösterip göstermediği sonrasında gerçekleştirilecek istatistiksel analizlerin hangisi olacağı konusunda büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan araştırmada elden edilen veriler için ilk aşama normallik analizidir.

Tablo 3: Evlilik Tutumu Ölçeği Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi

Ölçek	N	$\bar{x}$	SS	Kolmogorov – Smirnov	Skewness	Kurtosis
Evlilik						
Tutumu	270	59,68	5,48	0,000	-,072	1,428

p<0.05

Tablo 3' de Evlilik Tutumu Ölçeği'ne dair normallik analizi yer almaktadır.

Evlilik Tutumu Ölçeği, yapılan Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda istatistiksel anlamlılık göstermiştir ($p<0.05$). Analizin ışığında, dağılımın normallik göstermediğini söylemek mümkündür.

4.1.2. Cinsiyetlere Göre Evlilik Tutumu

Yapılan inceleme sonucunda ETÖ'nün normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Cinsiyetlere göre ETÖ'den elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına Mann – Whitney U testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 4: Cinsiyetlere Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	p
Erkek	105	148,69	15612,50	7277,500	0,026
Kız	165	127,11	20972,50		

$p<0.05$

Tablo 4’de cinsiyetlere göre Evlilik Tutumu Ölçeği Mann-Whitney U testiyle incelenmiştir.

Testten elde edilen verilere göre Evlilik Tutumu Ölçeği ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki görülmektedir. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,026’dır ($p<0.05$). Sıra ortalaması puanları göz önünde bulundurulduğunda erkekler, kızlara göre daha yüksek ortalamaya sahiptir.

Araştırmanın niteliği göz önünde bulundurulduğunda evliliğe yönelik tutumların cinsiyetlere göre farklılık göstermesi beklenen bir durumdur.

4.1.3. Yaş Gruplarına Göre Evlilik Tutumu

ETÖ'den elde edilen sonuçların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi gerçekleştirilmiştir.

Analiz sonuçlarına yaş grupları ile Evlilik Tutumu Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır. İlgili analiz sonuçları **EK – 1’** de yer almaktadır.

4.1.4. Sınıflara Göre Evlilik Tutumu

Evlilik Tutumu Ölçeği'nden elde edilen puanların sınıflara göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testine göre, sınıf düzeyinin ETÖ üzerinde anlamlılık göstermediği tespit edilmiştir. İlgili analiz sonuçları **EK – 1'** de yer almaktadır.

4.1.5. Aile Ortamının Değerlendirilişine Göre Evlilik Tutumu

Katılımcılardan elde edilen ETÖ puanlarının, Kişisel Bilgi Formu'nda yer alan aile ortamını değerlendirmesi sorusuna verilen yanıtlara paralel olarak anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Test sonuçlarına anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili analiz sonuçları **EK – 2'** de yer almaktadır.

4.1.6. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Evlilik Tutumu

Katılımcıların gelecekteki evlilik planına göre ETÖ puanlarının anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testiyle tespit edilmiştir.

Tablo 5: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	139	120,49	11,085	0,011
Hayır	43	157,81		
Emin Değilim	83	148,14		
Evliyim	5	151,20		

p<0,05

Analiz sonucuna göre gelecekteki evlilik planıyla Evlilik Tutumu Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmaktadır. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,011'dir.

Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda evlilik planı ile ilgili hayır yanıtı verenler, evet yanıtı verenlere kıyasla Evlilik Tutumu Ölçeği'nden daha

yüksek puan elde etmişlerdir. Ancak emin değilim ya da evliyim yanıtı verenlerin sıra ortalamaları hayır yanıtı verenlere daha yakındır. Kişisel özelliklerin evliliğe yönelik tutumlar üzerinde daha çok öne çıktığı söylenebilir.

4.1.7. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Evlilik Tutumu

Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan geleceği umutlu görme sorusuna verilen yanıtlara göre ETÖ'nün anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testiyle tespit edilmiştir.

**Tablo 6: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Evlilik Tutumu Ölçeği
Kruskal – Wallis H Testi**

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	131	126,80	16,907	0,00
Hayır	45	179,08		
Kısmen	94	126,77		
p<0,05				

Tablo 6'da geleceği umutlu görme durumuna göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Geleceği umutlu görme durumuyla Evlilik Tutumu Ölçeği, Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak çıkmıştır. Aralarındaki anlamlılık 0,00'dır ($p<0,05$). Geleceği umutlu görme sorusuna hayır yanıtı verenler, Evlilik Tutumu Ölçeği'nden daha yüksek puan elde etmişlerdir. Evet ve kısmen yanıtı verenler birbirlerine oldukça yakın sıra ortalamasına sahiptirler.

4.1.8. Mutluluk Durumuna Göre Evlilik Tutumu

Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan kendini mutlu görme sorusuna verilen yanıtlara göre ETÖ'nün anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testiyle tespit edilmiştir. Test sonuçlarına göre aralarında anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili analiz sonuçları **EK – 1'** de yer almaktadır.

4.2. Beck Umutsuzluk Ölçeğine Dair Tanıtıcı Bulgular

Araştırmanın yer alan BUÖ, Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan sorular ve onlara verilen yanıtlar doğrultusunda istatistiksel olarak değerlendirilmiş ve bulgular tablolastırılmıştır.

Katılımcılardan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği, istatistiksel analizin için önem taşımaktadır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermeme durumuna göre sonraki işlemler adım adım belirlenmiştir.

4.2.1. Beck Umutsuzluk Ölçeği Normallik Analizi

BUÖ'ye verilen yanıtların normal dağılım gösterip göstermediği sonrasında gerçekleştirilecek istatistiksel analizlerin hangisi olacağı konusunda büyük önem taşımaktadır. BUÖ normallik analizi tablolastırılarak aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 7: Beck Umutsuzluk Ölçeği Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi

Ölçek	N	$\bar{x}$	SS	Kolmogorov – Smirnov	Skewness	Kurtosis
Beck						
Umutsuzluk	270	5,52	4,42	0,00	,938	,289

p<0,05

Tablo 7' de Beck Umutsuzluk Ölçeği'nin normallik analizi yer almaktadır.

Beck Umutsuzluk Ölçeği, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermiştir (p<0.05). Bu veriye göre dağılımın normallik göstermediği söylenebilir.

4.2.2. Cinsiyetlere Göre Umutsuzluk

Yapılan inceleme sonucunda BUÖ'nün normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Cinsiyetlere göre BUÖ'den elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına Mann – Whitney U testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 8: Cinsiyetlere Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	p
Erkek	105	155,19	16294,50	6595,500	0,00
Kız	165	122,97	20290,50		

p<0.05

Tablo 8’ de cinsiyetlere göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Mann-Whitney U testiyle incelenmiştir.

Test sonuçlarına göre cinsiyet ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,00’dır ($p<0.05$). Sıra ortalaması puanları incelendiğinde erkekler, kızlara göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Cinsiyetlerin, umutsuzluk düzeyi üzerinde belirleyici rol oynaması beklenen bir durumdur.

4.2.3. Yaş Gruplarına Göre Umutsuzluk

BUÖ’den elde edilen sonuçların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi gerçekleştirilmiştir.

Analiz sonuçlarına yaş grupları ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır. İlgili analiz sonuçları **EK – 3’** de yer almaktadır.

4.2.4. Sınıflara Göre Umutsuzluk

Beck Umutsuzluk Ölçeği’nden elde edilen puanların sınıflara göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 9: Sınıflara Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Sınıflar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
1.	76	132,61	13,290	0,004
2.	50	170,80		
3.	86	122,73		
4.	58	127,78		

p<0,05

Tablo 9’ da sınıf düzeylerine göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H testi analizi yer almaktadır.

Analizden elde edilen verilere göre sınıf düzeyleri ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,004’dür (p<0,05). Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda 2. sınıf öğrencilerinin ortalamaları ($\bar{x}$:170,80) daha yüksektir.

Her sınıf düzeyi kendi içinde farklı psiko-sosyal demografik özellikler barındırabilmektedir. Bu durum göz önünde sıra ortalamasının farklılaşması beklenen bir durum.

4.2.5. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Umutsuzluk

Katılımcılardan elde edilen BUÖ puanlarının, Kişisel Bilgi Formu’nda yer alan aile ortamını değerlendirmesi sorusuna verilen yanıtlara göre anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testi ile tespit edilmeye çalışılmıştır.

**Tablo 10: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği
Kruskal – Wallis H Testi**

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	195	128,47	6,203	0,045
Hayır	7	173,07		
Kısmen olumlu – olumsuz	68	151,78		
p<0,05				

Tablo 10’ da aile ortamı değerlendirmesine göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Analizden elde edilen verilere göre aile ortamı değerlendirmesiyle Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,045’ dir ($p<0,05$).

Sıra ortalamaları göz önüne alındığında hayır yanıtını verenler yüksek ortalama değerine ($\bar{x}$:173,07) sahiptir.

Aile ortamını olumsuz olarak tanımlayanların, umutsuzluk ölçeğinden daha yüksek sıra ortalaması elde etmesi beklenen bir durumdur. Tablodaki değerler incelendiğinde ilgili soruya hayır yanıtı verenler ve kısmen olumlu-olumsuz yanıtı verenler, evet yanıtını verenlere kıyasla daha yüksek sıra ortalamasına sahiptirler.

4.2.6. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Umutsuzluk

Katılımcıların gelecekteki evlilik planına göre BUÖ puanlarının anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testiyle tespit edilmiştir.

Tablo 11: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	139	125,35	13,114	0,004
Hayır	43	146,12		
Emin Değilim	83	152,19		
Evliyim	5	49,40		

$p < 0,05$

Tablo 11’ de gelecekteki evlilik planına göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Analiz sonucuna göre gelecekteki evlilik planıyla Beck Umutsuz Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmuştur. Aralarındaki anlamlılık 0,004 düzeyinde ($p < 0,05$).

Evlilik planına emin değilim yanıtını verenler daha yüksek sıra ortalamasına sahip olmuşlardır. Umutsuzluk kavramının, belirsizlikle yakından ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda emin değilim yanıtı verenlerin daha yüksek sıra ortalamasına sahip olması olası bir durumdur. Evlilik planı sorusuna evliyim diyerek yanıtlayanlar, diğer yanıtlara kıyasla oldukça düşük sıra ortalamasına sahiptirler. Başka bir deyişle evli bireylerin umutsuzluk düzeyleri daha düşüktür. Aile yaşamının psiko-sosyal destekleyici niteliklere sahip olduğu varsayımını göz önünde bulundurulduğunda elde edilen sonucun olası olduğu söylenebilir.

4.2.7. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Umutsuzluk

Kişisel Bilgiler Formu’nda yer alan geleceği umutlu görme sorusuna verilen yanıtlara göre BUÖ’nün anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testiyle tespit edilmeye çalışılmıştır.

Tablo 12: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	131	102,23	71,080	0,000
Hayır	45	214,08		
Kısmen	94	144,25		

p<0,05

Tablo 12’ de geleceği umutlu görme durumuna göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Geleceği umutlu görme durumuyla Beck Umutsuzluk Ölçeği, Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre istatistiksel olarak çıkmıştır. Aralarındaki anlamlılık 0,000’dır (p<0,05). Geleceği umutlu görme sorusuna hayır yanıtı verenler, Beck Umutsuzluk Ölçeği’nden daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Geleceğini umutlu görmeyen bireylerin, umutsuzluk ölçeğinden de yüksek puan elde etmesi beklenen bir durumdur.

4.2.8. Mutluluk Durumuna Göre Umutsuzluk

Kişisel Bilgiler Formu’nda yer alan kendini mutlu görme sorusuna verilen yanıtlara göre ETÖ’nün anlamlılık gösterip göstermediği Kruskal – Wallis H testiyle tespit edilmiştir.

Tablo 13: Mutluluk Durumuna Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	105	104,50	44,200	0,000
Hayır	41	198,52		
Kısmen	124	140,92		

p<0,05

Tablo 13’ de mutluluk durumuna göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre mutluluk durumuyla Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık 0,000 düzeyindedir ($p<0,05$). Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda, ilgili soruya hayır yanıtı verenler anlamlılığın kaynağı konumundadır.

Kendini mutlu olarak tanımlamayan kişilerin, umutsuzluk ölçeğinden yüksek puan elde etmesi beklenen bir durumdur. Olumsuz psikolojik durumların altyapısında umutsuzluğun belirleyici rol oynadığı düşünülmektedir.

4.3. Duygusal Zekâ Ölçeğine Dair Tanıtıcı Bulgular

Araştırmanın yer alan DZÖ, Kişisel Bilgiler Formu’nda yer alan sorular ve onlara verilen yanıtlar doğrultusunda istatistiksel olarak değerlendirilmiş ve bulgular tablolastırılmıştır.

Katılımcılardan elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği, istatistiksel analiz için oldukça önemlidir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermeme durumuna göre sonraki işlemler belirlenmiştir.

4.3.1. Duygusal Zekâ Ölçeği Normallik Analizi

DZÖ’ye verilen yanıtların normal dağılım gösterip göstermediği sonrasında gerçekleştirilecek istatistiksel analizlerin hangisi olacağı konusunda büyük önem taşımaktadır. DZÖ normallik analizi tablolastırılarak aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 14: Duygusal Zekâ Ölçeği Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi

Ölçek	N	$\bar{x}$	SS	Kolmogorov – Smirnov	Skewness	Kurtosis
Duygusal						
Zekâ	270	225,800	44,595	,200	,003	1,428

Tablo 14’ de Duygusal Zekâ Ölçeği’nin normallik analizi yer almaktadır.

Duygusal Zekâ Ölçeği, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermemiştir ($p < 0.05$). Bu veri ışığında, dağılımın normal olduğunu söylemek mümkündür.

4.3.2. Cinsiyetlere Göre Duygusal Zekâ

Yapılan inceleme sonucunda DZÖ’nün normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyetlere göre DZÖ’den elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına “t” testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 15: Cinsiyet - Duygusal Zekâ İlişkisine Göre T Testi

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	t	p
Erkek	105	233,781	47,030	2,366	0,019
Kadın	165	220,721	42,341		

$p < 0.05$

Tablo 15’ de cinsiyetlere göre duygusal zekâ ölçeğinden elde edilen puan toplamalarına dair veriler yer almaktadır.

Yapılan t testi analizine göre duygusal zekâ ölçeğinde elde edilen puanlar, cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyetler arası anlamlılık 0,019 düzeyindedir ($p < 0.05$). Ortalama değerler baz alındığında farkı, daha yüksek ortalamaya sahip olan erkekler göstermektedir.

Literatür taramaları göz önünde bulundurulduğunda duygusal zekâ ortalamalarının cinsiyetlere göre şekillendiğini söylemek mümkündür.

4.3.3. Yaş Gruplarına Göre Duygusal Zekâ

DZÖ’den elde edilen sonuçların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Anova testi gerçekleştirilmiştir.

Analiz sonuçlarına yaş grupları ile Duygusal Zekâ Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır. İlgili test sonuçları **EK – 3’** de yer almaktadır.

4.3.4. Sınıflara Göre Duygusal Zekâ

Duygusal Zekâ Ölçeği'nden elde edilen puanların sınıflara göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 16: Sınıflara Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Analizi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	21840,934	3	7280,311	3,774	0,011
Gruplar İçi	513145,266	266	1929,121		
Toplam	534987,200	269			

p<0.05

Tablo 16' da öğrencilerin sınıfları ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişkiyi inceleyen anova testi sonuçları yer almaktadır.

Buna göre duygusal zekâ puanları, araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermektedir (p<0.05). Öğrencilerin yaşları duygusal zekâ puanıyla ilişkilidir.

Her sınıf düzeyinin kendi içinde farklı psiko-sosyal özelliklere sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, duygusal zekânın sınıflara göre farklılaşması olası bir durum olarak kabul edilebilir.

4.3.5. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Duygusal Zekâ

DZÖ'den elde edilen sonuçların aile ortamı değerlendirmesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Anova testi gerçekleştirilmiştir.

Analiz sonuçlarına aile ortamı değerlendirmesi ile Duygusal Zekâ Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır. İlgili test sonuçları **EK – 4'** de yer almaktadır.

4.3.6. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Duygusal Zekâ

DZÖ'den elde edilen sonuçların gelecekteki evlilik planına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Anova testi gerçekleştirilmiştir.

Test sonuçlarına gelecekteki evlilik planı ile Duygusal Zekâ Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır. İlgili test sonuçları **EK – 4'** de yer almaktadır.

4.3.7. Geleceğe Umutlu Bakma Durumuna Göre Duygusal Zekâ

DZÖ'den elde edilen sonuçların geleceğe umutlu bakma durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Anova testi gerçekleştirilmiştir.

Anova verilerine göre geleceğe umutlu bakma durumu ile Duygusal Zekâ Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır. İlgili test sonuçları **EK – 5'** de yer almaktadır.

4.3.8. Mutluluk Durumuna Göre Duygusal Zekâ

DZÖ'den elde edilen sonuçların kendini mutlu görme durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Anova testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 17: Mutluluk Durumuna Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	12812,861	2	6406,431	3,276	0,039
Gruplar İçi	522174,339	267	1955,709		
Toplam	534987,200	269			

p<0.05

Tablo 17' de öğrencilerin kendini mutlu bulma ile duygusal zekâ puanları arasındaki ilişkiyi inceleyen Anova testi sonuçları yer almaktadır.

Anova analizine göre, kendini mutlu bulma durumu ile duygusal zekâ puanları arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,039'dur ($p < 0.05$).

Kişilerin kendi mutluluk durumunu tanımlaması, duygusal zekâ puanlarının anlamlı çıkması üzerinde belirleyici rol üstlenmiştir. Bireylerin kişisel farkındalıkları, duygusal zekâ puanlarının anlamlılığa ulaşmasında etkili olmuştur.

4.4. Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutları Normallik Analizi

DZÖ'ye verilen yanıtların DZÖ'nün alt boyutlarına göre normal dağılım gösterip göstermediği, sonrasında gerçekleştirilecek istatistiksel analizlerin hangisi olacağı konusunda oldukça önemlidir. DZÖ'nün alt boyutlarının normallik analizi tablolastırılarak aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 18: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Puan Toplamlarına Göre Normallik Analizi

Boyutlar	N	$\bar{x}$	SS	Kolmogorov – Smirnov	Skewness	Kurtosis
Kişisel						
Beceriler	270	74,196	17,567	,200	,447	,198
Kişilerarası						
Beceriler	270	42,666	12,972	,000	,829	,361
Uyumluluk	270	39,781	7,455	,004	,418	,266
Stresle						
Başa	270	38,581	6,725	,051	-,089	,450
Çıkma						
Genel Ruh						
Durumu	270	29,774	8,553	,054	,411	-,121

Tablo 18’ de Duygusal Zekâ Ölçeği alt boyutlarının normallik analizleri yer almaktadır.

Kişisel beceriler boyutu, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermemiştir ($p<0.05$). Bu veri ışığında, dağılımın normal olduğunu söylemek mümkündür.

Kişilerarası beceriler boyutu, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermiştir ($p<0.05$). Analiz sonuca bakılarak dağılımın normal olmadığı söylenebilir.

Uyumluluk boyutu, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermiştir ($p<0.05$). Verinin analizine göre dağılım normal değildir.

Stresle başa çıkma boyutu, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermiştir ($p<0.05$). Dağılım normallik gösterememektedir.

Genel ruh durumu boyutu, Kolmogorov – Smirnov analizi sonucunda anlamlılık göstermiştir ($p<0.05$). Genel ruh durumu boyutu, analiz sonucu gereği normallik göstermemektedir.

İşlem: Normal dağılım göstermeyen ölçeklere ve alt boyutlara, normal dağılımı sağlayacak istatistiksel işlemler uygulanmıştır ancak beklenen veriler elde edilememiştir. Bu bakımdan normallik gösteren ölçeklere ve alt boyutlara parametrik testler, normallik göstermeyen ölçeklere ve alt boyutlara nonparametrik testler uygulanmıştır

4.5. Cinsiyetlere Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Yapılan inceleme sonucunda DZÖ – Kişisel Beceriler Boyutu’nun normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Cinsiyetlere göre DZÖ – Kişisel Beceriler Boyutu’ndan elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına “t” testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 19: Cinsiyetlere Göre Kişisel Beceriler Boyutu T Testi

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	SS	T	p
Erkek	105	77,247	18,894	2,295	0,023
Kadın	165	72,254	16,434		

Tablo 19’ da cinsiyetlere göre kişisel beceriler boyutundan elde edilen puan toplamalarına dair veriler yer almaktadır.

Yapılan t testi analizine göre kişisel beceriler boyutunda elde edilen puanlar, cinsiyetlere göre anlamlı farklılık göstermektedir. Cinsiyetler arasındaki farklılık 0,023 düzeyindedir ($p < 0.05$). Ortalama değerler göz önünde bulundurulduğunda farkı, daha yüksek ortalamaya sahip olan erkekler göstermektedir. Cinsiyetler, farklılaşmada belirleyici rol üstlenmiştir.

4.6. Yaş Gruplarına Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Duygusal Zekâ Ölçeği Kişisel Beceriler Boyutu’nda elde edilen puanların yaşlara göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi uygulanmıştır.

Anova verilerine göre aralarında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları EK – 5’ de yer almaktadır.

4.7. Sınıflara Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Duygusal Zekâ Ölçeği Kişisel Beceriler Boyutu’nda elde edilen puanların sınıflara göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi uygulanmıştır.

Tablo 20: Sınıflara Göre Kişisel Beceriler Boyutu Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	3103,284	3	1034,428	3,443	0,017
Gruplar İçi	79919,312	266	300,449		
Toplam	83022,596	269			

$p < 0.05$

Tablo 20’ de öğrencilerin sınıfları ile kişisel beceriler boyutu puanları arasındaki ilişkiyi inceleyen Anova testi sonuçları yer almaktadır.

Yapılan Anova analizi sonucunda öğrencilerin sınıfları ile kişisel beceriler boyutu arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Anlamlılık düzeyi 0,017’ dir ($p < 0.05$).

Her sınıf düzeyinin farklı demografik yapı ve farklı kişilik özelliklere sahip bireylerden oluştuğu göz önünde bulundurulunca sonucun anlamlı çıkması olası bir durumdur.

4.8. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Duygusal Zekâ Ölçeği Kişisel Beceriler Boyutu’nda elde edilen puanların aile ortamı değerlendirmesine göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi yapılmıştır.

Anova testi verilerine göre istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 6’** da yer almaktadır.

4.9. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Duygusal Zekâ Ölçeği Kişisel Beceriler Boyutu’nda elde edilen puanların gelecekteki evlilik planına göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi yapılmıştır.

Anova testi verilerine göre ikili arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 6’** da yer almaktadır.

4.10. Geleceğe Umutlu Bakmaya Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Duygusal Zekâ Ölçeği Kişisel Beceriler Boyutu'nda elde edilen puanların geleceğe umutlu bakmaya göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi yapılmıştır.

Anova verilerine göre anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 7'** de yer almaktadır.

4.11. Mutluluk Durumuna Göre Kişisel Beceriler Boyutu

Duygusal Zekâ Ölçeği Kişisel Beceriler Boyutu'nda elde edilen puanların mutluluk durumuna göre anlamlılık gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Anova testi yapılmıştır.

Anova verilerine göre ikili arasında anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 7'** de yer almaktadır.

4.12. Cinsiyetlere Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

Cinsiyetlere göre DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu'ndan elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına Mann – Whitney U testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 21: Cinsiyetlere Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	p
Erkek	105	149,08	15653,00	7237,000	0,023
Kız	165	126,86	20932,00		

p<0.05

Tablo 21' de cinsiyetlere göre kişilerarası beceriler boyutu Mann-Whitney U testiyle incelenmiştir.

Test sonuçlarına göre cinsiyet ile kişilerarası beceriler boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,023'dür (p<0.05).

Sıra ortalaması puanları incelendiğinde erkekler, kızlara göre daha yüksek ortalamaya sahiptir. Cinsiyet, anlamlılıkta belirleyici olmuştur.

4.13. Yaş Gruplarına Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu’ndan elde edilen sonuçların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi gerçekleştirilmiştir.

Test verilerine göre istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 8**’ de yer almaktadır.

4.14. Sınıf Düzeylerine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu’ndan elde edilen sonuçların sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 21: Sınıf Düzeylerine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Sınıflar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
1.	76	116,24	17,601	0,001
2.	50	171,48		
3.	86	141,13		
4.	58	121,36		

$p < 0,05$

Tablo 21’ de sınıf düzeylerine göre kişilerarası beceriler boyutu Kruskal – Wallis H testi analizi yer almaktadır.

Analizden elde edilen verilere göre sınıf düzeyleri ile kişilerarası beceriler boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,001’dir ($p < 0,05$). Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda 2. sınıf öğrencilerinin ortalamaları ($\bar{x}$:171,48), 2. sınıf öğrencileri kişilerarası beceriler boyutunda diğer sınıfların öğrencilerine kıyasla daha yüksek puana sahiptir. Bunun nedenleri arasında 2. sınıfın demografik özellikleri ya da seçilen örneklemin özellikleri yer alabilir.

4.15. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu’ndan elde edilen sonuçların aile ortamı değerlendirmesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi gerçekleştirilmiştir. Testten elde edilen verilere göre istatistiksel anlamlılık bulunamamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 8’** de yer almaktadır.

4.16. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu’ndan elde edilen sonuçların gelecekteki evlilik planına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Testten elde edilen verilere göre istatistiksel anlamlılık görülmemiştir. İlgili test sonuçları **EK – 9’** da yer almaktadır.

4.17. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu’ndan elde edilen sonuçların geleceği umutlu görme durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Testten elde edilen verilere göre istatistiksel anlamlılık görülmemiştir. İlgili test sonuçları **EK – 9’** da yer almaktadır.

4.18. Mutluluk Durumuna Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu

DZÖ – Kişilerarası Beceriler Boyutu’ndan elde edilen sonuçların mutluluk durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Verilere göre ikili arasında istatistiksel anlamlılık görülmemiştir. İlgili test sonuçları **EK – 10’** da yer almaktadır.

4.19. Cinsiyetlere Göre Uyumluluk Boyutu

Cinsiyetlere göre DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen puanların nasıl şekillediğini tespit etmek adına Mann – Whitney U testi gerçekleştirilmiştir.

Test sonuçlarına göre cinsiyet ile uyum becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 10’** da yer almaktadır.

4.20. Yaş Gruplarına Göre Uyumluluk Boyutu

DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen sonuçların yaşlara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Verilere göre ikili arasında istatistiksel anlamlılık görülmemiştir. İlgili test sonuçları **EK – 11**’ de yer almaktadır.

4.21. Sınıflara Göre Uyumluluk Boyutu

DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen sonuçların sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 22: Sınıf Düzeylerine Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Sınıflar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
1.	76	134,26	10,952	,012
2.	50	165,35		
3.	86	132,05		
4.	58	116,50		

$p < 0,05$

Tablo 22’de sınıf düzeylerine göre uyumluluk boyutu Kruskal – Wallis H testi analizi yer almaktadır.

Analizden elde edilen verilere göre sınıf düzeyleri ile uyumluluk boyutu arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,012’dir ($p < 0,05$). Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda 2. sınıf öğrencilerinin ortalamaları ($\bar{x}$:165,35) daha yüksektir. Diğer bir deyişe göre 2. sınıf öğrencileri, diğer sınıfların öğrencilerine kıyasla uyumluluk puanları daha yüksektir. Seçilen örneklemin özellikleri ya da sınıflara göre öğrencilerin farklı demografik ve kişilik özelliklerine sahip olması bunun nedeni olabilir.

4.22. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Uyumluluk Boyutu

DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen sonuçların aile ortamı değerlendirmesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık bulunamamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 11’** de yer almaktadır.

4.23. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Uyumluluk Boyutu

DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen sonuçların gelecekteki evlilik planına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık bulunamamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 12’** de yer almaktadır.

4.24. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Uyumluluk Boyutu

DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen sonuçların geleceği umutlu görme durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 12’** de yer almaktadır.

4.25. Mutluluk Durumuna Göre Uyumluluk Boyutu

DZÖ – Uyumluluk Boyutu’ndan elde edilen sonuçların mutluluk durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 13’** de yer almaktadır.

4.26. Cinsiyetlere Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu

Cinsiyetlere göre DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına Mann – Whitney U testi gerçekleştirilmiştir.

Test sonuçlarına göre cinsiyet ile stresle başa çıkabilme arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir. İlgili test sonuçları **EK – 13’** de yer almaktadır.

4.27. Yaş Gruplarına Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu

DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen sonuçların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 14’** de yer almaktadır.

4.28. Sınıflara Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu

DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen sonuçların sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 14’** de yer almaktadır.

4.29. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Stresle Boyutu

DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen sonuçların aile ortamı değerlendirmesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Verilere göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 15’** de yer almaktadır.

4.30. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu

DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen sonuçların gelecekteki evlilik planına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Verilere göre istatistiksel anlamlılık görülmemiştir. İlgili test sonuçları **EK – 15’** de yer almaktadır.

4.31. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu

DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen sonuçların geleceği umutlu görme durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Verilere göre istatistiksel anlamlılık görülmemiştir. İlgili test sonuçları **EK – 16’** da yer almaktadır.

4.32. Mutluluk Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu

DZÖ – Stresle Başa Çıkabilme Boyutu’ndan elde edilen sonuçların geleceği mutluluk durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 23: Mutluluk Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	105	119,53	7,440	0,024
Hayır	41	150,77		
Kısmen	124	143,98		

p<0,05

Tablo 23’ de mutluluk durumuna göre stresle başa çıkabilme boyutu Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre stresle başa çıkabilme boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık 0,024 düzeyindedir (p<0,05). İlgili soruya hayır yanıtı verenler, sıra ortalaması değerleri göz önüne alındığında anlamlılığın kaynağı konumundadır.

Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda kendini mutsuz olarak değerlendirenlerin, stresle başa çıkabilme becerilerinin daha yüksek olması onların kendilerine yönelik farkındalıklarının daha yüksek olmasından kaynaklanıyor olabilir.

4.33. Cinsiyetlere Genel Ruh Durumu Boyutu

Cinsiyetlere göre DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen puanların nasıl şekillendiğini tespit etmek adına Mann – Whitney U testi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 24: Cinsiyetlere Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann-Whitney U	p
Erkek	105	149,84	15733,50	7156,500	0,016
Kız	165	126,37	20851,50		

p<0.05

Tablo 24’ de cinsiyetlere göre genel ruh durumu boyutu Mann-Whitney U testiyle incelenmiştir.

Testten elde edilen veriler ışığında cinsiyet ile genel ruh durumu boyutu arasında istatistiksel anlamlılıktan bahsetmek mümkündür. Aralarındaki anlamlılık 0,016 düzeyindedir ($p<0.05$). Erkekler yüksek sıra ortalamalarıyla anlamlılığın kaynağı konumundadır. Cinsiyetin, anlamlılığın kaynağı olması beklenen bir durumdur.

4.34. Yaş Gruplarına Göre Genel Ruh Durumu Boyutu

DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen sonuçların yaş gruplarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Test verilerin göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 16’** da yer almaktadır.

4.35. Sınıflara Göre Genel Ruh Durumu Boyutu

DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen sonuçların sınıflara göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 25: Sınıf Düzeylerine Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Sınıflar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
1.	76	131,13	11,679	0,009
2.	50	167,15		
3.	86	133,21		
4.	58	117,34		

p<0,05

Tablo 25’ de sınıf düzeylerine göre genel ruh hali boyutu Kruskal – Wallis H testi analizi yer almaktadır.

Analizden elde edilen veriler ışığında sınıf düzeyleri ile genel ruh hali boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık düzeyi 0,009’dur (p<0,05). Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda 2. sınıf öğrencileri, diğer sınıfların öğrencilerine kıyasla genel ruh hali boyutunda daha yüksek puana sahiptirler. Kişilik özellikleri, sınıfın demografik yapısı veya seçilen örneklemin özellikleri bu durumun ortaya çıkmasında belirleyici olmuş olabilir.

4.36. Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Genel Ruh Durumu Boyutu

DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen sonuçların aile ortamı değerlendirmesine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Verilere göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 17’** de yer almaktadır.

4.37. Gelecekteki Evlilik Planına Göre Genel Ruh Durumu Boyutu

DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen sonuçların gelecekteki evlilik planına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır. Verilere göre istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır. İlgili test sonuçları **EK – 17’** de yer almaktadır.

4.38. Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Genel Ruh Durumu Boyutu

DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen sonuçların geleceği umutlu görme durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 26: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	131	122,49	13,555	0,001
Hayır	45	172,11		
Kısmen	94	136,11		
p<0,05				

Tablo 26’ da geleceği umutlu görme durumuna göre genel ruh durumu boyutu Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Analiz sonucuna göre geleceği umutlu görme durumuyla genel ruh durumu boyutu arasında istatistiksel anlamlılık saptanmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,001’dir ($p<0,05$). Geleceğe karşı umutlu olma sorusuna hayır yanıtı verenler genel ruh durumu boyutundan daha yüksek puan elde etmişlerdir. Kişisel farkındalığı yüksek bireylerin, kendi genel ruh durumunu daha gerçekçi olarak ele alması olası bir durumdur.

4.39. Mutluluk Durumuna Göre Genel Ruh Durumu Boyutu

DZÖ – Genel Ruh Durumu Boyutu’ndan elde edilen sonuçların geleceği mutluluk durumuna göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek adına Kruskal – Wallis H testi uygulanmıştır.

Tablo 27: Mutluluk Durumuna Göre Genel Ruh Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	105	118,54	15,070	0,001
Hayır	41	174,15		
Kısmen	124	137,08		

$p < 0,05$

Tablo 27’ de mutluluk durumuna göre genel ruh durumu boyutu Kruskal – Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre genel ruh durumu boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmiştir. Aralarındaki anlamlılık 0,001 düzeyindedir ($p < 0,05$). İlgili soruya hayır yanıtı verenler, sıra ortalaması değerleri göz önüne alındığında anlamlılığın kaynağı konumundadır. Başka bir deyişle hayır yanıtı verenler genel ruh durumu boyutunda daha yüksek puan elde etmişlerdir.

Kişisel farkındalık, ölçeklere daha doğru yanıtlar verme gibi faktörler anlamlılığın nedeni konusunda belirleyici olabilir.

Tablo 28: Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi

Boyutlar	Kişisel Beceriler	Kişilerarası Beceriler	Uyumluluk	Stresle Başa Çıkma	Genel Ruh Durumu
Kişisel					
Beceriler	1,000	0,767**	0,734**	0,222**	0,815**
Kişilerarası					
Beceriler	0,767**	1,000	0,607**	0,143*	0,769**
Uyumluluk					
	0,734**	0,607**	1,000	0,370**	0,650**
Stresle Başa					
Çıkma	0,222**	0,143*	0,370**	1,000	0,200**
Genel Ruh					
Durumu	0,815**	0,769**	0,650**	0,200**	1,000

** . $p < 0.01$

* . $p < 0.05$

Tablo 28’ de Duygusal Zeka Ölçeği alt boyutlarının Spearman korelasyon analizleri sonuçları yer almaktadır.

Kişisel beceriler boyutu ile kişilerarası beceriler boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü güçlü korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,767’dir. Kişisel beceriler boyutu ile uyumluluk boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü güçlü korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,734’dür. Kişisel beceriler boyutu ile stresle başa çıkma boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf korelasyon bulunmaktadır. Boyutlar arasındaki korelasyon değeri 0,222’dir. Kişisel beceriler boyutu ile genel ruh durumu boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü güçlü korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,815’dir.

Kişilerarası beceriler boyutu ile uyumluluk boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Boyutlar arası korelasyon değeri 0,607’dir. Kişilerarası beceriler boyutu ile stresle başa çıkma boyutları arasında $p < 0.05$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf düzeyde korelasyon

bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,143'dür. Kişilerarası beceriler boyutu ile genel ruh durumu boyutları arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü güçlü korelasyon bulunmaktadır. Boyutlar arasındaki korelasyon değeri 0,769'dur.

Uyumluluk boyutu ile stresle başa çıkma boyutları arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,370'dir. Uyumluluk boyutu ile genel ruh durumu boyutlarında arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,650'dir.

Stresle başa çıkma boyutu ile genel ruh durumu boyutları arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,200'dür.

DZÖ alt boyutlarının $p < 0.01$ ve $p < 0.05$ düzeyinde anlamlılık göstermesi bir bakıma ölçeğin ölçüm gücünü, güvenilirliğini ve geçerliğini kanıtlar niteliktedir.

Tablo 29: Duygusal Zekâ ve Kişisel Beceriler Boyutunun Pearson Korelasyon Analizi

Duygusal Zekâ	Kişisel Beceriler Boyutu	0,949**
---------------	--------------------------	---------

**. $p < 0.01$

Tablo 29' da Duygusal Zeka Ölçeği ve onun alt boyutu olan Kişisel Beceriler boyutunun Pearson korelasyon analizinin sonuçları yer almaktadır.

Pearson analizine göre duygusal zeka ile duygusal zekanın 1. alt boyutu olan kişisel becerileri arasında pozitif yönlü güçlü bir korelasyon bulunmaktadır ($p < 0,01$). Duygusal zeka ölçeği ile kişisel beceriler boyutu arasındaki korelasyon değeri 0,949'dur.

Elde edilen veri ışığında Kişisel Beceriler Boyutu'nun, ölçeğin geneliyle ne kadar uyumlu, güvenilir ve geçerli olduğunu kanıtlamak mümkündür.

Tablo 30: Beck Umutsuzluk Ölçeği ve Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi

Ölçek	Kişisel Beceriler	Kişilerarası Beceriler	Uyumluluk	Stresle Başa Çıkma	Genel Ruh Durumu
Beck					
Umutsuzluk	0,382**	0,335**	0,345**	0,203**	0,466**

** . $p < 0.01$

Tablo 30’da Beck Umutsuzluk Ölçeği’yle Duygusal Zeka Ölçeği alt boyutları arası Spearman korelasyon analizleri yer almaktadır.

Beck Umutsuzluk Ölçeği’yle kişisel beceriler boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,382’dir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği’yle kişilerarası beceriler boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,335’dir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği’yle uyumluluk boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,345’dir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği’yle stresle başa çıkma boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,203’dür.

Beck Umutsuzluk Ölçeği’yle genel ruh durumu boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzey korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,466’dır.

Veriler göz önünde bulundurulduğunda, BUÖ ve DZÖ boyutlarının $p < 0.01$ düzeyinde birbiriyle ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Başka bir deyişle bir ölçekte ortaya çıkan bir durum ona paralel olarak diğer ölçekte de ortaya çıkmaktadır.

Tablo 31: Evlilik Tutumu Ölçeği ve Duygusal Zekâ Ölçeği Alt Boyutlarının Spearman Korelasyon Analizi

Ölçek	Kişisel Beceriler	Kişilerarası Beceriler	Uyumluluk	Stresle Başa Çıkma	Genel Ruh Durumu
Evlilik Tutumu	0,117	0,153*	0,089	0,157**	0,135*

** . $p < 0.01$

* . $p < 0.05$

Tablo 31' de Evlilik Tutumu Ölçeği'yle Duygusal Zeka Ölçeği alt boyutları arası Spearman korelasyon analizleri yer almaktadır.

Evlilik Tutumu Ölçeği'yle kişilerarası beceriler boyutu arasında $p < 0.05$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,153'dür.

Evlilik Tutumu Ölçeği'yle stresle başa çıkma boyutu arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,157'dir.

Evlilik Tutumu Ölçeği'yle genel ruh hali boyutları arasında $p < 0.05$ düzeyinde pozitif yönlü zayıf korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,135'dir.

Veriler göz önünde bulundurulduğunda evlilik tutumu için ciddi önem taşıyan DZÖ alt boyutlarının anlamlı çıkması beklenen bir durumdur.

Stresle başa çıkma becerileri ile evliliğe yönelik tutumların pozitif korelasyon sergilemesi olumlu olarak değerlendirilebilir. Başka bir deyişle, strese karşı toleransı yüksek olan bireylerin, ilişkilerini daha olumlu yaşamaları ya da ilişkilere daha olumlu yaklaşması daha sağlıklı olarak kabul edilmektedir.

Genel ruh durumu boyutu ile evlilik tutumlarının pozitif korelasyona sahip olması araştırma kapsamında beklenen ve istenen bir durumdur. Bireylerin genel ruh

durumu olumlu oldukça, evliliğe yönelik tutumları da olumlu olarak şekillenebilmektedir.

Diğer yandan kişilerarası beceriler boyutunun, evlilik tutumlarıyla pozitif korelasyon halinde çıkması olumlu olarak tanımlanabilmektedir. İlişkilerin temeli konumunda yer alan kişilerarası beceriler, evlilik tutumuna anlamlı olarak yansımaktadır. Kişilerarası becerilerin, evliliğe yönelik tutumlarda ya da evliliklerde olumlu etki yarattığı düşünülmektedir.

Tablo 32: Ölçeklerin Spearman Korelasyon Analizi

Ölçekler	Evlilik Tutumu	Beck Umutsuzluk	Duygusal Zekâ
Evlilik Tutumu	1,000	0,310**	0,152*
Beck Umutsuzluk	0,310**	1,000	0,442*
Duygusal Zekâ	0,152*	0,442**	1,000

** . $p < 0.01$

* . $p < 0.05$

Tablo 32’ de ölçeklerin Spearman korelasyon analizinin sonuçları yer almaktadır.

Spearman analizine göre Evlilik Tutumu Ölçeği ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında, $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Korelasyon değeri 0,310’dur. Beklenilenden farklı olarak ortaya çıkan verinin kaynağı olarak, seçilen örneklem özellikleri, araştırmada yer alan katılımcıların psiko-sosyal ve demografik özellikleri gösterilebilir. Korelasyonun nedeni olarak kişisel farkındalık faktörü göz önünde bulundurulmaktadır.

Evlilik Tutumu Ölçeği ile Duygusal Zeka Ölçeği arasında, $p < 0.05$ düzeyinde pozitif yönlü düşük düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,152’dir. Duygusal zekânın evliliğe yönelik tutumlarda anlamlı çıkması istenen ve beklenen bir durumdur. Duygusal zekâsı yüksek olan bireylerin evliliğe yönelik olumlu tutumlar göstermesi olası bir durumdur.

Beck Umutsuzluk Ölçeği ile Duygusal Zekâ Ölçeği arasında $p < 0.01$ düzeyinde pozitif yönlü orta düzeyde korelasyon bulunmaktadır. Aralarındaki korelasyon değeri 0,442’dir. Beklenilenden farklı olarak ortaya çıkan verinin kaynağı olarak, seçilen örneklem özellikleri, katılımcıların psiko-sosyal ve demografik

özellikleri gösterilebilir. Başka bir deyişle kişisel farkındalık faktörü aralarındaki korelasyonu açıklayabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Yapılan istatistiksel işlemler sonucunda üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumları, umutsuzluk düzeyleri ve duygusal zekâları onların psiko-sosyal ve demografik özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte olduğu tespit edilmiştir.

Evliliğe yönelik tutumların geri planında duygusal zekâ ve umutsuzluk faktörünün de önemli olduğu istatistiksel işlemler sonucunda saptanmıştır.

Bir diğer yandan, üniversite öğrencilerin evliliğe yönelik tutumları, duygusal zekâ ve umutsuzluk bakımından belirli düzeylerde ilişkili çıkmıştır. Duygusal zekâ ve umutsuzluk da kendi aralarında belirli düzeyde ilişkili çıkmıştır.

Cinsiyet, her 3 ölçekte de belirleyici olmuştur ve istatistiksel sonucun anlamlı çıkmasında etken olmuştur. İstatistiksel veriler göz önünde bulundurulduğunda her 3 ölçekte de erkekler öne çıkmıştır.

Yaş değişkeni, ölçeklere istatistiksel anlamlılık kazandırmamıştır. Bu durumun nedeni olarak örneklemin üniversite öğrencilerinden oluşması olabilir. Yaş grupları arasındaki yaş farkının az olması istatistiksel anlamlılık kazandırmamasında rol oynayabilir.

Öğrenime devam edilen sınıf, BUÖ ve DZÖ’de istatistiksel anlamlılığa sebep olmuştur. Sınıf değişkeni içinde cinsiyet dağılımı ve yaş grupları dağılımı bakımından farklılıklara sahip olabilir. Diğer bir yandan her sınıf düzeyinde, birbirinden farklı kişisel ve psiko-sosyal özelliklere sahip öğrencilerin bulunduğu göz önünde tutulmaktadır. Bu durumun varlığı dikkate alındığında, sınıf düzeyinin ölçeklerde belirleyici olması beklenen bir durumdur.

Aile ortamı değerlendirmesi, BUÖ’de anlamlılık göstermiştir. Özellikle hayır yanıtını verenler, yüksek sıra ortalamasıyla öne çıkmışlardır. Aile ortamını olumsuz olarak tanımlayan bireylerin, BUÖ’den yüksek puan olması beklenen bir durumdur. Bireylerin aile ortamlarındaki olumsuzluk farklı alanlara da yansıyabilmektedir.

Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan gelecekteki evlilik planı sorusu, BUÖ'de istatistiksel anlamlılık göstermiştir. Sıra ortalamaları göz önünde bulundurulduğunda emin değilim yanıtı verenler ön plana çıkmıştır.

Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan geleceğe yönelik umut sorusu, ETÖ ve BUÖ'de istatistiksel anlamlılık göstermiştir. Geleceğe yönelik umudunun olmadığını belirtenler, bu duruma paralel olarak BUÖ'den de yüksek puan almışlardır ve beklenen şekilde gerçekleşmiştir.

Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan mutluluk sorusu, BUÖ ve DZÖ'de istatistiksel anlamlılık göstermiştir. İlgili soruya hayır yanıtını verenler BUÖ'de yüksek puan elde etmişlerdir. Anova testi verileri göz önünde bulundurulduğunda ilgili soru, DZÖ'de de anlamlılık göstermiştir. Kendi duygularının farkında olarak, hayır cevabı verenlerin BUÖ'den de yüksek puan almış olması beklenen ve olası bir durumdur.

5.2. Tartışma

Alanyazında önceden yapılmış olan araştırmalar göz önünde bulundurulduğunda cinsiyet, çoğu zaman belirleyici olmuştur. Kadınlar ve erkekler sahip oldukları değerler doğrultusunda yaşamı farklı şekillerde ele almakta, algılamakta, değerlendirmekte ve tepkide bulunmaktadır. İçsel dünyadaki farklılıklar göz önünde bulundurulduğunda, araştırmada kullanılan ölçeklerde cinsiyetlere göre farklılık çıkması beklenen bir durumdur.

Bener ve Günay (2013), gençlerin evlilik ve aile yaşamına ilişkin tutumları kapsamında gerçekleştirdiği araştırmada cinsiyetin tutumlar üzerinde belirleyici olduğunu saptamıştır. Farklı kişisel ve psiko-sosyal özelliklere sahip olan bireyler, cinsiyetlerin anlamlılık kaynağı olması neden olabilmektedir. (Bener & Günay, 2013). Araştırmada elde edilen veriler Bener ve Günay'ın (2013) verilerine paralel niteliktedir.

Üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilen araştırmalar incelediğinde, sınıf düzeyi büyük önem taşımaktadır. Öğrenciler, üniversiteye başladıkları zamandan mezun olacakları zamana kadar gelişimleri devam eder, her alanda birbirinden farklı

yaşam ve akademik deneyimlere sahip olurlar ve sahip olunan deneyimlerle yeni görüş ve durumların ortaya çıkması olasıdır. Gerek deneyim faktörü gerekse de sahip olunan farklı psiko-sosyal özelliklerin varlığı anlamlılığı açıklar niteliktedir. Bener & Günay (2013) da üniversite öğrencilerine yönelik yaptığı araştırmada sınıf düzeyinin belirleyiciliğinden söz etmiştir (Bener & Günay, 2013). Üniversite öğrencilerinin umutsuzluk ve problem çözme becerileri ile çalışma gerçekleştiren Oğuztürk ve arkadaşlarına göre (2011), 1. ve 4. sınıflar arasında anlamlılık tespit etmişlerdir (Oğuztürk ve diğer, 2011). Mevcut araştırma da benzer niteliktedir ve özellikle 2. ve 4. sınıflar arasında anlamlılıklar tespit edilmiştir. Oğuztürk ve diğer (2011), deneyim faktörüne vurgu yapmakta ve deneyimin olumlu yönde etkili olduğunu düşünmektedir (Oğuztürk ve diğer, 2011). Diğer yandan lisans eğitim-öğretim sürecinde 2. sınıf, lisans öğrenim hayatının ortası olarak tanımlanmakta 1. ve 4. sınıflara göre farklı özellikler barındırmaktadır. Üniversitenin ilk yılında yeni öğretim sürecine adaptasyon ve aile ortamından ayrılma gibi birçok faktör tutumlara etki ederken, 2. sınıf öğrencilerde bu faktörler tutumlara daha az etki ettiği söylenebilir. Lisans eğitim-öğretim sürecinde son sınıf olan öğrenciler, 2. sınıf öğrencilere göre daha farklı tutumlar gösterebilmektedir. Tutumlardaki farklılaşmanın nedenleri arasında gelecek kaygısı, yeni ve öngörülemez bir yaşamın gün geçtikçe yaklaşıyor olması, mevcut şart ve düzenin değişecek olması, farklı sorumluluk ve beklentilerin ortaya çıkacak olması gösterilebilir.

Bireylerin kendi aile ortamını değerlendirmesi araştırmanın önemli noktalarındandır. Kendi ailesinde kötü şartlar deneyimleyen bireyler, olumsuz duygulara sahip olabilmekte ve umutsuzluk olarak yansıyabilmektedir (Greenberg & Nay, 1982). Başka bir deyişle öğrenciler tecrübe ettikleri deneyimlere yanlış anlamlar yükleyebilmekte, yükledikleri anlamlarla beraber ortaya çıkan sorunlara çözüm bulamadıkça umutsuzluğa sürüklenebilmekte (Şahin 2009; Akt. Ersoy ve diğer, 2010).

Bir diğer yandan bu şartlar altındaki bireyler içinde bulundukları olumsuzlukların daha sık gün yüzünde olmasından dolayı olumlu ya da olumsuz olarak adlandırılabilen duygularının daha farkında olma ve harekete geçme eğilimindedir. Şartlara paralel olarak bireyler, kendi ebeveyn aile ortamındaki

olumsuzlukların aksine kendi evliliğine yönelik daha olumlu tutumlara sahip olabilmektedir. Çeşitli türdeki ailevi olumsuzluklar, cinsiyetlere göre farklı algılanabilmekte ve cinsiyetlere özgü tutum ve tepkiler geliştirilebilmektedir. (Amato & Rogers, 1999; Amato & DeBoer, 2001; Blagovic, 1989).

Öğrencilerin evlilik planı araştırmanın temel odaklarından biridir. Umutsuzluğun, belirsizlik faktörüyle yakın ilişkili olduğu varsayımı göz önünde bulundurulduğunda çıkan sonuç manidardır. Kendi geleceğini belirsiz olarak tanımlayan bireylerin bir bakıma umutsuzluğa da sahip olduğu söylenebilir (Özer & Tezer, 2008; Dilbaz & Seber, 1993; Durak & Palabıykoğlu, 1994). Araştırmanın temel konusu olan öğrencilerle ilgili, araştırma gerçekleştiren Ersoy ve arkadaşlarına (2010) göre, üniversite öğrencilerinin umutsuzluğu ile ilgili konuda akademisyenlere de görev düşmektedir. Ersoy ve diğer (2010) göre, öğrenciler için yeni öğretim ortamları hazırlanmalı ve öğretim programları öğrencilerin umut düzeylerini olumlu yönde pekiştirecek niteliklere sahip olmalı (Ersoy ve diğer, 2010).

Üniversite öğrencilerinin geleceğe yönelik umut düzeyi araştırmada büyük öneme sahiptir. Veri analizine göre ilgili soruya olumsuz yanıt veren bireyler BUÖ'den de yüksek puan elde etmişlerdir. Ancak beklenilenden farklı olarak, aynı soruda kendini umutsuz olarak tanımlayanlar ETÖ'den yüksek puan elde etmişlerdir. Daha önce de bahsedildiği gibi önceki deneyimler, duygusal farkındalığın varlığı gibi faktörler bu durumun ortaya çıkmasında neden olabilir (Amato & Rogers, 1999; Amato & DeBoer, 2001; Greenberg & Nay, 1982).

Kişisel Bilgiler Formu'nda yer alan mutluluk sorusu, katılımcılarca yanıtlanmış ve veri analizlere göre BUÖ ve DZÖ'de istatistiksel anlamlılık göstermiştir. Mutluluk kompleks bir kavram olup içinde bir takım yapıtaşları barındırır ve bu yapıtaşlarından biri de umuttur. Başka bir deyişle, umudu olmayan bireylerin mutsuzlukla daha çok karşı karşıya kaldıkları söylenebilir (Dilbaz & Seber, 1993; Durak & Palabıykoğlu, 1994). Daha önceden de bahsedildiği gibi kişisel farkındalık, tutumların ve eğilimlerin üzerinde belirleyici olmuş olabilir. Bu durum araştırmada ortaya çıkan anlamlılıkları açıklar niteliktedir (Amato & Rogers, 1999; Amato & DeBoer, 2001; Acar, 2002).

5.3. Öneriler

Özel ve/veya resmi sağlık, eğitim, üniversite, danışmanlık kurumlarında genç yetişkin ya da üniversite öğrencileriyle çalışmakta olan psikologlar, aile danışmanları, rehber öğretmenler ve diğer branşların öğretmenleri, sosyal hizmet çalışanları, sosyologlar, saha araştırmacıları ve akademisyenler araştırmadan yararlanabilir.

Ayrıca üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarını temel alan araştırmalar gerçekleştirmek isteyen kişiler mevcut araştırmadan yararlanabilir, ilgili konuya katkı sağlayabilir. Gerçekleştirilecek araştırmalar yardımıyla üniversite öğrencilerinin evlilik tutumlarıyla ilgili geniş bilgi sahibi olunabilir, sahip olunan bilgiler ilgili kamu – özel kurum ve kuruluşlarıyla paylaşılabilir.

Araştırma özellikle, üniversite öğrencilerinin evliliğe yönelik tutumlarının geri planında yer alan duygusal zekâ ve umutsuzluk düzeyine ilişkin bilgiler sağlamaktadır. Araştırmayla ilişkili çalışma gerçekleştirmek isteyen kişi veya kişiler, bu araştırma yardımıyla bilgi sahibi olabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırma İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi öğrencileriyle sınırlıdır. Araştırma kapsamının genişletilmesi, farklı üniversite ve fakültelerde gerçekleştirilmesi araştırmanın güvenilirliğini artırabilir.

Diğer yandan, araştırma konusuyla ilgili olarak akademisyenlerce araştırmalar gerçekleştirebilir ve ölçeklerle ölçümler sağlanabilir. Böylelikle öğrencilerin evlilik tutumları, duygusal zekâ özellikleri ve umutsuzluk düzeyleri ile ilgili verilere sahip olunabilir. Elde edilen veriler, yetkili mercilerle paylaşılarak öğrencilere yönelik çalışmalar yürütülebilir. Bu anlamda akademik müfredatta psikolojik farkındalık içeren dersler sağlanabilir, etkinlikler gerçekleştirebilir ve psiko-eğitim verilebilir. Bahsi geçen öneriler yardımıyla, olumlu niteliklere sahip genç yetişkinler yetiştirebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, F., (2002). Duygusal Zeka ve Liderlik. **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** (12), (53-68)
- Akman, Y. & Korkut, F. (1993). Umutsuzluk Ölçeği Üzerine Bir Çalışma. **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. 9, 193-202.
- Amato, P. R., DeBoer, D. D., (2001). The Transmission of Marital Instability Across Generations: Relationship Skills of Commitment to Marriage?. **Journal of Marriage and Family** 1038-1051
- Amato, P. R., Rogers, S. J., (1999). Do Attitudes Towards Divorce Affect Marital Quality?. **Journal of Family Issues**, Vol.20, No.1 69-86
- Bar-On, R., (2006). The Bar-On Model of Emotional-Social Intelligence (ESI). **Psicothema** Vol. 18 Supl., pp. 13-25
- Başaran, B. I., (2004). Etkili Öğrenme ve Çoklu Zeka Kuramı: Bir İnceleme. **Ege Eğitim Dergisi** (5): 7-15
- Bender, Tekin, M., (2006). Resim-İş Eğitimi Öğrencilerinde Duygusal Zeka ve Yaratıcılık İlişkileri. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Blagojevic, M., (1989). The Attitudes of Young People Towards Marriage: From the Change of Substance to the Change Form. **The Haworth Press, Inc.**
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). **Bilimsel araştırma yöntemleri**. Ankara: Pegem Yayınları.
- Carmeli, A., Yitzhak-Halevy, M. & Weisberg, J. (2009). The Relationship Between Emotional Intelligence and Psychological Wellbeing. **Journal of Managerial Psychology**. 24(1), 66-78.
- Chow, Ay. (2010). The Role of Hope in Bereavement for Chinese People in Hong Kong. **Death Studies**. 34, 330-350.

- Cihan, Güngör, H., Yılmaz, M., Balcı, Çelik, S., (2011). Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeğinin Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. **Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi** 4(36), 180-190
- Cingisiz, N. & Murat, M., (2010). Evlenmek İçin Birbirini Tercih Eden Çiftlerin Duygusal Zeka Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 9(1), 99-114.
- Çakar, U., Arbak, Y., (2004). Modern Yaklaşımlar Işığında Değişen Duygu-Zeka İlişkisi ve Duygusal Zeka. **Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi** Cilt 6, Sayı: 3
- Dilbaz, N., Seber, G., (1993)., Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi. **Kriz Dergisi** 1(3): 134-138
- Doğan, P., (2012)., Resim Öğretmeni Adaylarının Umutsuzluk Düzeyinin İncelenmesi. **Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi**. Sayı: 36 Sayfa:115-127
- Durak, A., Palabıyıkoglu, R., (1994). Beck Umutsuzluk Ölçeği Geçerlilik Çalışması. **Kriz Dergisi**. 2(2): 311-319
- Dünyaoğulları, Ö., (2011). Üniversite Son Sınıf Öğrencilerinin Kendilerini Gerçekleştirme Engelleriyle Genel Erteleme Eğilimi ve Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Ergin, F. E., (2000). Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Duygusal Zeka Düzeyi İle 16 Kişilik Özelliği Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Ersoy, E, Küçükkaragöz, H, Deniz, H, Karataş, E, (2010). Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre Belirlenmesi. **Education Science**, Volume:5 Number:4 ISBN: 1308-7274

- Goleman, D., (2015). HBR's 10 Must Reads On Emotional Intelligence. **Harvard Business Review Press** ISBN 978-1-63369-019-6 - ISBN 978-1-63369-0202
- Greenberg, E. F., Nay, W. R., (1982). The Intergenerational Transmission of Marital Instability Renconsidered. **Journal of Marriage and Family** Vol: 44, No: 2 pp. 335-347
- Gürbüz, S., Yüksel, M., (2008). Çalışma Ortamında Duygusal Zeka: İş Performansı, İş Tatmini, Örgütsel Vatandaşlık Davranışı ve Bazı Demografik Özelliklerle İlişkisi. **Doğuş Üniversitesi Dergisi** 9 (2), 174-190
- Gürel, E., Tat, M., (2010). Çoklu Zeka Kuramı: Tekli Zeka Anlayışından Çoklu Zeka Yaklaşımına. **Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi** Volume 3/11
- Hisli Şahin, N & Savaşır, I(1997) Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. **Türk Psikologlar Derneği Yayınları**
- Jennings, A. M., Salts, C. J., Smith, Jr, T. A., (1992). Attitudes Towards Marriage: Effects of Parental Conflict, Family Structure, and Gender. **Journal of Divorce & Remarriage** Vol. 17(1/2) 1991
- Karasar, N.(2006). Bilimsel Araştırma Yöntemi, Ankara: Nobel Yayınları
- Maden, H., (2015). Anne Babası Boşanmış Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumu ile Anne Babası Evli Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Tutumunun Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Maliha, N. & Rehana, M., (2010). An Exploration of Emotional Intelligence of the Students of IIUI in Relation to Gender, Age and Academic Achievement. **Bulletin of Education and Research**. June 2010, Vol. 32, No. 1 pp 37-51
- Mayer, J. D., Caruso, D. R., Salovey, P., (1999). Emotional Intelligence Meets Traditional Standards for an Intelligence. **Intelligence** 24(4): 267-298 ISSN: 0160-2896

- Mayer, J. D., Salovey, P., (1993). The Intelligence of Emotional Intelligence. **Intelligence** 17, 433-442
- Memani, P., (2003). A Comparative Study of the Marital Attitudes of the Students from Divorced, Intact and Single-Parent Families. Unpublished Master's thesis, University of the Western Cape, Western Cape. South Africa
- Mumcuoğlu, Ö., (2002). Bar-On Duygusal Zeka Testi (Bar-On Emotional Quotient Inventory-Bar-On- EQ-i)'nin Türkçe Dilsel Eşdeğerlik, Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Oğuztürk, Ö., Akça, F., Şahin, G., (2011). Üniversite Öğrencilerinde Umutsuzluk Düzeyi ile Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Üzerinden İncelenmesi. **Klinik Psikiyatri**, 14:85-93
- Öz Soysal, F. S., Uz Baş, A., Aysan, F., (2016). Evlilik Tutumu Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. **Kastamonu Eğitim Dergisi** Eylül 2016 Cilt:24 No:4 1951-1964
- Özmen, D., Erbay, Dünder, P., Çetinkaya, A. Ç., Taşkın, O., Özmen, E., (2008). Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve umutsuzluk düzeyini etkileyen etkenler. **Anatolian Journal of Psychiatry** 9:8-15
- Salovey, P., Mayer, J. D., (1990). Emotional Intelligence. **Imagination, Cognition and Personality** Vol. 9(3) 185-211
- Shorey, H. S., Snyder, C. R., Yang, X., & Lewin, M. R. (2003). The Role of Hope As A Mediator in Recollected Parenting, Adult Attachment and Mental Health. **Journal of Social and Clinical Psychology**. 22(6), 685-715.
- Tercanlı, N., Demir, V., (2012). Beck Umutsuzluk Ölçeğinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi (Gümüşhane İli Örneği). **Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi** 1(1)
- Tuğrul, C., (1999). Duygusal Zeka. **Klinik Psikiyatri** 1: 12-2

Uzun, Özer, B. & Tezer, E. (2008). Umut ve Olumlu-Olumsuz Duygular Arasındaki İlişkiler. **Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi**. 23,81-86

Üsküp, Koca, B., (2017). Üniversite Öğrencilerinde Evlilik Tutumu İle Karar Verme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

EK – 1

Tablo 1: Yaş Gruplarına Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
20 yaş ve altı	117	133,52	2,223	0,527
21-24 yaş	139	134,85		
25-28 yaş	7	138,57		
29 yaş ve üzeri	7	178,43		

p<0,05

Analiz sonuçlarına yaş grupları ile Evlilik Tutumu Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamaktadır.

Tablo 2: Sınıf Düzeylerine Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Sınıflar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
1.	76	135,86	1,708	0,635
2.	50	147,35		
3.	86	129,44		
4.	58	133,81		

p<0,05

Analizden elde edilen verilere göre sınıf düzeyleri ile Evlilik Tutumu Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık saptanamamıştır.

EK – 2

Tablo 3: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	195	133,08	4,044	0,132
Hayır	7	193,21		
Kısmen olumlu – olumsuz	68	136,51		
p<0,05				

Analizden elde edilen verilere göre aile ortamı değerlendirmesiyle Evlilik Tutumu Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 4: Mutluluk Durumuna Göre Evlilik Tutumu Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	105	125,33	4,091	0,129
Hayır	41	153,33		
Kısmen	124	138,22		
p<0,05				

Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre mutluluk durumuyla Evlilik Tutumu Ölçeği arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

EK – 3

Tablo 5: Yaş Gruplarına Göre Beck Umutsuzluk Ölçeği Kruskal – Wallis H Testi

Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
20 yaş ve altı	117	136,23	,260	0,967
21-24 yaş	139	135,80		
25-28 yaş	7	131,29		
29 yaş ve üzeri	7	121,50		

p<0,05

Kruskal – Wallis H analizine göre yaş grupları ile Beck Umutsuzluk Ölçeği arasında anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 6: Yaş Gruplarına Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Analizi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	9716,052	3	3238,684	1,640	0,180
Gruplar İçi	525271,148	266	1974,704		
Toplam	534987,200	269			

p<0.05

Buna göre duygusal zekâ puanları, araştırmaya katılan öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı farklılık göstermemektedir. Öğrencilerin yaşları duygusal zekâ puanıyla ilişkili değildir.

EK – 4

Tablo 7: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	420,219	2	210,110	,105	0,900
Gruplar İçi	534566,981	267	2002,124		
Toplam	534987,200	269			

p<0.05

Buna göre öğrencilerin aile ortamı değerlendirmeleriyle duygusal zekâ puanları arasında anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 8: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	2767,891	3	922,630	,461	0,710
Gruplar İçi	532219,309	266	2000,824		
Toplam	534,987,200	269			

p<0.05

Analizden çıkan sonuca göre evlilik planı ile duygusal zekâ arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

EK – 5

Tablo 9: Geleceğe Umutlu Bakmaya Göre Duygusal Zekâ Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	10489,195	2	5244,597	2,670	0,071
Gruplar İçi	524498,005	267	1964,412		
Toplam	534987,200	269			

p<0.05

Anova analizine göre, öğrencilerin geleceğe umutlu bakış durumuyla ile duygusal zekâ puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 10: Yaş Gruplarına Göre Kişisel Beceriler Boyutu Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1970,695	3	656,898	2,156	0,094
Gruplar İçi	81051,901	266	304,706		
Toplam	83022,596	269			

p<0.05

Anova analizine göre öğrencilerin yaşları ile kişisel beceriler boyutu puanları arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunamamıştır.

EK – 6

Tablo 11: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Kişisel Beceriler Boyutu Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	326,029	2	163,014	,526	0,591
Gruplar İçi	82696,567	267	309,725		
Toplam	83022,596	269			

$p < 0.05$

Anova analizine göre öğrencilerin yaşları ile kişisel beceriler boyutu puanları arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunamamıştır.

Tablo 12: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Kişisel Beceriler Boyutu Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	416,388	3	138,796	,447	0,720
Gruplar İçi	82606,208	266	310,550		
Toplam	83022,596	269			

$p < 0.05$

Yapılan analiz sonucunda gelecekteki evlilik planı ile kişisel beceriler boyutu puanları arasında anlamlılık tespit edilememiştir.

EK – 7

Tablo 13: Geleceğe Umutlu Bakmaya Göre Kişisel Beceriler Boyutu Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1188,536	2	594,268	1,939	0,146
Gruplar İçi	81834,061	266	306,495		
Toplam	83022,596	269			

$p < 0.05$

Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin geleceğe umutlu bakmasıyla kişisel beceriler boyutu arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunamamıştır.

Tablo 14: Mutluluk Durumuna Göre Kişisel Beceriler Boyutu Puanları Anova Testi

Varyans Kaynağı	Kareler Toplamı	df	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1492,712	2	746,356	2,444	0,089
Gruplar İçi	81529,884	266	305,355		
Toplam	83022,596	269			

$p < 0.05$

Yapılan analiz sonucunda öğrencilerin kendini mutlu görme durumuyla kişisel beceriler boyutu arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunamamıştır.

EK – 8

Tablo 15: Yaş Gruplarına Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
20 yaş ve altı	117	136,00	2,666	0,446
21-24 yaş	139	132,01		
25-28 yaş	7	176,43		
29 yaş ve üzeri	7	155,50		

p<0,05

Kruskal – Wallis H analizine göre yaş grupları ile kişilerarası beceriler boyutu arasında anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 16: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	195	134,90	,109	0,947
Hayır	7	129,79		
Kısmen olumlu	68	137,81		
olumsuz	–			

p<0,05

Test sonucuna göre aile ortamı değerlendirmesiyle kişilerarası beceriler boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

EK – 9

Tablo 17: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu
Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	139	131,62	2,863	0,413
Hayır	43	148,50		
Emin Değilim	83	135,67		
Evliyim	5	128,70		

p<0,05

Test sonuçlarına göre evlilik planına göre kişilerarası beceriler boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmemiştir.

Tablo 18: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Kişilerarası Beceriler
Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	131	129,01	4,337	0,114
Hayır	45	156,98		
Kısmen	94	134,27		

p<0,05

Analiz sonucuna göre geleceği umutlu görme durumuyla kişilerarası beceriler boyutu arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır.

EK – 10

Tablo 19: Mutluluk Durumuna Göre Kişilerarası Beceriler Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	105	127,52	3,386	0,184
Hayır	41	153,90		
Kısmen	124	136,17		

p<0,05

Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre mutluluk durumuyla kişilerarası beceriler boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 20: Cinsiyetlere Göre Uyum Becerileri Boyutu Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann- Whitney U	p
Erkek	105	143,11	15026,50	7863,500	0,201
Kız	165	130,66	21558,50		

p<0.05

Test sonuçlarına göre cinsiyet ile uyum becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

EK – 11

Tablo 21: Yaş Gruplarına Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
20 yaş ve altı	117	138,81	6,443	0,092
21-24 yaş	139	134,46		
25-28 yaş	7	167,14		
29 yaş ve üzeri	7	69,21		

p<0,05

Kruskal – Wallis H analizine göre yaş grupları ile uyumluluk boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 22: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	195	135,95	1,469	0,480
Hayır	7	100,57		
Kısmen olumlu – olumsuz	68	137,79		

p<0,05

Test sonucuna göre aile ortamı değerlendirmesiyle uyumluluk boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

EK – 12

Tablo 23: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	139	142,84	5,830	0,120
Hayır	43	133,05		
Emin Değilim	83	128,63		
Evliyim	5	66,50		

p<0,05

Test sonuçlarına göre evlilik planına göre uyumluluk boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmemiştir.

Tablo 24: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	131	131,34	4,019	0,134
Hayır	45	156,78		
Kısmen	94	131,11		

p<0,05

Analiz sonucuna göre geleceği umutlu görme durumuyla uyumluluk boyutu arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır.

EK – 13

Tablo 25: Mutluluk Durumuna Göre Uyumluluk Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	105	128,66	3,126	0,209
Hayır	41	154,04		
Kısmen	124	135,17		

p<0,05

Kruskal – Wallis H testi sonuçlarına göre mutluluk durumuyla uyumluluk boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 26: Cinsiyetlere Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu Mann-Whitney U Testi

Cinsiyet	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Mann- Whitney U	p
Erkek	105	138,59	14552,00	8338,000	0,603
Kız	165	133,53	22033,00		

p<0.05

Analiz sonucu göz önünde bulundurulduğunda, cinsiyet ile stresle başa çıkabilme boyutu arasında ilişkinin olmadığını söylemek mümkündür.

EK – 14

Tablo 27: Yaş Gruplarına Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
20 yaş ve altı	117	141,56	1,601	0,659
21-24 yaş	139	132,06		
25-28 yaş	7	119,07		
29 yaş ve üzeri	7	119,00		

p<0,05

Kruskal – Wallis H analizine göre yaş grupları ile stresle başa çıkabilme boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 28: Sınıf Düzeylerine Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Sınıflar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
1.	76	146,37	5,611	0,132
2.	50	149,00		
3.	86	123,73		
4.	58	127,08		

p<0,05

Analizden elde edilen verilere göre, sınıf düzeyleri ile stresle başa çıkabilme boyutu arasında istatistiksel olarak anlamlılık bulunmamaktadır.

EK – 15

**Tablo 29: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu
Kruskal – Wallis H Testi**

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	195	130,95	2,547	0,280
Hayır	7	158,50		
Kısmen olumlu – olumsuz	68	146,18		
p<0,05				

Test sonucuna göre aile ortamı değerlendirmesiyle stresle başa çıkabilme boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

**Tablo 30: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu
Kruskal – Wallis H Testi**

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	139	138,90	3,576	0,311
Hayır	43	137,36		
Emin Değilim	83	132,58		
Evliyim	5	73,40		
p<0,05				

Test sonuçlarına göre evlilik planına göre stresle başa çıkabilme boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmemiştir.

EK – 16

Tablo 31: Geleceği Umutlu Görme Durumuna Göre Stresle Başa Çıkabilme Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	131	133,02	,274	0,872
Hayır	45	139,08		
Kısmen	94	137,24		

p<0,05

Analiz sonucuna göre geleceği umutlu görme durumuyla stresle başa çıkabilme boyutu arasında istatistiksel anlamlılık saptanmamıştır.

Tablo 32: Yaş Gruplarına Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yaş Grupları	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
20 yaş ve altı	117	138,78	1,787	0,618
21-24 yaş	139	134,14		
25-28 yaş	7	165,50		
29 yaş ve üzeri	7	111,21		

p<0,05

Kruskal – Wallis H analizine göre yaş grupları ile genel ruh durumu boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

EK – 17

**Tablo 33: Aile Ortamı Değerlendirmesine Göre Genel Ruh Durumu Boyutu
Kruskal – Wallis H Testi**

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	195	135,76	,081	0,960
Hayır	7	142,43		
Kısmen olumlu – olumsuz	68	134,04		
p<0,05				

Test sonucuna göre aile ortamı değerlendirmesiyle genel ruh durumu boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilememiştir.

Tablo 34: Gelecekteki Evlilik Planına Göre Genel Ruh Durumu Boyutu Kruskal – Wallis H Testi

Yanıtlar	N	Sıra Ortalaması	χ^2	Kruskal – Wallis H
Evet	139	134,23	2,868	0,413
Hayır	43	135,22		
Emin Değilim	83	141,04		
Evliyim	5	81,30		
p<0,05				

Test sonuçlarına göre evlilik planına göre genel ruh durumu boyutu arasında istatistiksel anlamlılık tespit edilmemiştir.

EK - 18

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Dokuz Eylül Üniversitesi Aile Eğitimi ve Danışmanlığı (Tezli) bölümünü yüksek lisans öğrencisi olarak bir araştırma yürütmekteyim. Bu araştırma kapsamında sizden bazı sorulara yanıt vermeniz istenmektedir. Sorular tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacak ve sizlere yönelik olarak değerlendirilmeyecektir. Lütfen bütün soruları cevaplayınız. Eğer bir soruya hangi cevabı vereceğinizden emin olamazsanız, lütfen size en uygun görünen cevabı seçiniz. Çalışmaya katıldığınız için teşekkür ederim.

1. Yaşınız?

2. Cinsiyetiniz?

Erkek () Kadın ()

3. Lisans eğitiminizin kaçınıcı yılındasınız?

1 () 2 () 3 () 4 ()

4. Kendi ailenizin (anne-baba ve varsa kardeşler), aile ortamını nasıl değerlendirirsiniz?

Olumlu () Olumsuz () Kısmen olumlu/olumsuz ()

5. Gelecek planlarınız içinde evlilik / partnerlik var mı?

Evet () Hayır () Emin değilim () Evliyim ()

6. Gelecek için umutlu musunuz?

Evet () Hayır () Kısmen ()

7. Şu an için kendinizi mutlu buluyor musunuz?

Evet () Hayır () Kısmen ()

EK – 19

EVLİLİK TUTUMU ÖLÇEĞİ

	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Tamamen Katılmıyorum
1-İnsanlar evlenmeli.				
2-Evliliğimin başarılı olacağına dair güvenim az.				
3-İnsanlar yaşamları boyunca eşleri ile evli kalmalıdır.				
4-Çoğu çift evliliklerinde ya mutsuz ya da boşanmış oluyorlar.				
5-Evlendiğim zaman mutlu olacağım.				
6-Evlilikten korkuyorum.				
7.Evlilikle ilgili şüphelerim var.				
8-İnsanlar sadece evliliklerinin sonsuza dek süreceğine inandıkları zaman evlenmelidirler.				
9-İnsanlar evlenmeden önce çok dikkatli olmalıdırlar.				
10-Çoğu evliliklerde mutsuzluk var.				

EK – 20

DUYGUSAL ZEKA ÖLÇEĞİ

1- Tamamen katılıyorum, 2- Katılıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılmıyorum, 5- Kesinlikle katılmıyorum

	1	2	3	4	5
1. Zorluklarla baş edebilme yaklaşımım adım adım ilerlemektir.					
2. Duygularımı göstermek benim için oldukça kolaydır.					
3. Çok fazla strese dayanamam.					
4. Hayallerimden çok çabuk sıyrılabilir ve o anki durumun gerçekliğine kolayca dönebilirim.					
5. Zaman zaman ortaya çıkan tersliklere rağmen, genellikle işlerin düzeleceğine inanırım.					
6. Üzücü olaylarla yüz yüze gelmek benim için zordur.					
7. Biriyle aynı fikirde olmadığımda bunu ona söyleyebilirim.					
8. Kendimi kötü hissettiğimde beni neyin üzdüğünü bilirim.					
9. Başkaları benim iddiasız biri olduğumu düşünürler.					
10. Çoğu durumda kendimden eminimdir.					
11. Huysuz bir insanımdır.					
12. Çevremde olup bitenlerin farkında değilimdir.					
13. Derin duygularımı başkaları ile kolayca paylaşamam.					
14. İyi ve kötü yanlarıma baktığım zaman kendimi iyi hissedirim.					
15. Yaşamımı elimden geldiğince anlamlı hale getirmeye çalışırım.					
16. Sevdimi belli edemem.					
17. Tam olarak hangi konularda iyi olduğumu bilmiyorum.					
18. Eski alışkanlıklarımı değiştirebilirim.					
19. Hoşuma giden şeyleri elimden geldiğince sonuna kadar öğrenmeye çalışırım.					
20. Başkalarına kızdığımda bunu onlara söyleyebilirim.					

EK – 21

BECK UMUTSUZLUK ÖLÇEĞİ

Maddeler	Evet	Hayır
1. Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum.		
2. Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.		
3. İşler kötüye giderken bile her şeyin böyle kalmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.		
4. Gelecek 10 yıl içinde hayatımın nasıl olacağını hayal bile edemiyorum		
5. Yapmayı en çok sevdiğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.		
6. Benim için önemli konularda ilerde başarılı olacağımı umuyorum.		
7. Geleceğimi karanlık görüyorum.		
8. Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.		
9. İyi fırsatlar yakalayamıyorum. Gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiçbir neden yok.		
10. Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı.		

EK – 22

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Buca Eğitim Fakültesi

Sayı : 85316909-44.99-E.21609
Konu : Etik Kurul İzininin Geçerli
Sayılması (Emre SÜMBÜL)

27/04/2018

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 13.04.2018 tarih ve 805 sayılı yazınız.

Enstitünüz Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı Aile Eğitimi ve Danışmanlığı yüksek lisans programı öğrencisi Emre SÜMBÜL'ün tez çalışması kapsamında Fakültemizde uygulama isteği kendisinin takip etmesi koşuluyla uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof.Dr. Ercan AKPINAR
Dekan V.

Dokuz Eylül Üniversitesi – Buca Eğitim Fakültesi
Adres: Uğur Mumcu Cad. 135. Sk. No:5 35150 Buca-İZMİR
Tel: 0 232 420 48 82 Elektronik Ağ: <http://befe.deu.edu.tr>
Kep Adresi: dokuzeyuluniversitesi@hs01.kep.tr

Bilgi İçin İrtibat:
Sevin KARADENİZ
Dahili:
E-Posta: sevin.aslan@deu.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr. Ercan AKPINAR tarafından 27.04.2018 tarihinde e-imzalanmıştır.
Evrimizi <http://dogrulama.deu.edu.tr> linkinden CE03671FX9 kodu ile doğrulayabilirsiniz.

EK – 23

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 13/07./2018

Tez Başlığı: Üniversite Öğrencilerinin Evliliğe Yönelik Tutumlarının Duygusal Zeka ve Umutsuzluk Bakımından İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 115 sayfalık kısmına ilişkin, 13/07./2018 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı % 6'dır**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı

Kullanım Kılavuzunu okudum ☒ XFiltreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☐ X

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30)

☐ X Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, ☐ X Kaynakça hariç, ☐ Alıntılar dâhil, ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.	☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç, Kaynakça dâhil, ☐ Alıntılar dâhil.
EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒ X EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☒ X	

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Emre SÜMBÜL
 Öğrenci No : 2016950118
 Anabilim Dalı : Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı Anabilim Dalı
 Programı : Aile Eğitimi Ve Danışmanlığı
 Statüsü : Yüksek Lisans ☒ X Doktora ☐

ÖĞRENCİ

 Emre SÜMBÜL

DANIŞMAN

 Dr. Öğrt. Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.